INSCRIPTIONES GRÆCÆ PALMYRENORUM,

cum

Scholiis & Annotationibus

EDWARDI BERNARDI

ET

THOMÆ SMITHI.

TRAJECTI ad RHENUM,

Apud FRANCISCUM HALMAM, Acad. Typogr. cIↄ. Iↄ. c. xcviii.

Digitized by Google

Digitized by Google

LECTORI

THOMAS SMITHUS S.

UT melius edoceare, erudite Lector, quo felici caſu quibuſque auſpiciis ſequentes Inſcriptiones e tenebris, in quibus per multas annorum centurias latuere, tandem in publicam lucem eruantur, pauca hic in veſtibulo, antequam in adyta ſis admittendus, præfari omnino neceſſarium duco.

Cum Angli mercatores, viri egregii & nobili proſapia oriundi Halebi (veterum Græcorum Chalybonis) in Syria commorantes, frequenti cum Arabibus cæteriſque nobiliſſimi totius Orientis emporii civibus, vicinæque regionis incolis converſatione habita, Tadmoræ, (ita enim Palmyra, recuperato vetuſtiſſimo nomine, hodie nuncupatur) ſex dierum itinere verſus carbam diſſitæ, rudera, veteris illius magnificentiæ & ſplendoris admirandas plane reliquias, adhucdum exſtitiſſe intellexiſſent, ex iis non pauci laudatiſſimo ea videndi deſiderio incitati, pro amore literatæ Antiquitatis, communicatis iſtam urbem Europæis incognitam adeundi conſiliis, iter iſtud, a quo aut viarum per inhoſpitam

Digitized by Google

*eremum difficultatibus, aut periculis ex insidiis latronum, qui in quosvis illorum latibula abditosque recessus audaci pede ingredi ausuros grassantur, neutiquam erant absterrendi, magno animo susceperunt. Hoc factum erat mense Julio A.Ch.*M.DC.LXXVIII. *Sed perfidia Melkami, Arabum, qui istis locis insidebant, Reguli, propositum illud in irritum plane cedebat. Ille enim vir animo agresti & effero, caussatus neminem e gente Francorum eo usque in secretiora deserti antea penetrasse, jamque viis inviis per quas ad Tadmoram eundum sit, cognitis & exploratis, facile fore Turcis, illis monstrantibus, armatos milites ad illos perdendos immittere, duos e comitibus, quos pro more cum muneribus ad ipsius gratiam aucupandam præmisere, morte intentata, tanquam captivos apud se detinuit, cum reliquis quoque prælium initurus, nisi illorum vitam seque ab imminente periculo, bis mille thaleris datis, cum duplum latro iste primo exposceret, hisce angustiis constituti, redemissent. Inde moesti recessere, solis oculis quasi eminus raptimque ista rudera lustrare, absque aliqua diligenti indagine contenti: cum Arabibus, licet jam placatis, ob violatam fidem, vix esset tuto fidendum. Sed tantæ perfidiæ aliorumque flagitiorum, quorum manifestus tene-*

tenebatur, pœnam postea luebat barbarus iste Emirus, ab Halebensi Præfecto, quem Bassam nuncupant, strangulatus.

Tandem vero igneus ille mentis vigor, cui malorum, quæ passi sunt, cum memoria frigidam affudisset, redaccendi cœperat, præsertim cum favore Husæini, Arabum, qui longe lateque immanes illas solitudines incolunt, Principis, quendam e suis, viæ ductorem, & Tadmorensibus bene cognitum, in majorem securitatem obtinuissent. Qua spe & fiducia erecti fretique, iter istud ineunte Octobre. A. Ch. M. DC. XCI. *denuo institutum, favente divina providentia auspicatissime absolverunt. Itineris historiam, una cum Palmyræ notitia, in qua sequentes Inscriptiones continentur, descripsit vir reverendus, Guilielmus Halifaxius, mercatoribus Anglis a sacris, & Collegii Corporis Christi apud Oxonienses Socius, quam ad Virum eruditissimum D. Bernardum transmittendam curavit, hic vero ad me, ut Actis Philosophicis Regalis Societatis Londinensis insereretur, ne cultiorem Europam diutius laterent hæc tam venerandæ antiquitatis, quæ nondum edacitas temporis, aut terræ motus, aut Arabum Turcarumque barbaries penitus absumpserant, monumenta. Annuerunt citra moram Viri Clarissimi, quibus illa Acta condendi cura*

demandata est, & cimelium hoc, licet argumenti ab instituto suo paulo alienioris primo intuitu esse videretur, incomparabili isti observationum Philosophicarum & Mathematicarum thesauro adnumerari facile passi sunt. Nolo autem vel compendio ea referre, quæ majori cum fructu & delectatione fuse ex istis Actis petenda sunt: mihi enim sola res est cum Inscriptionibus, quas felix D. Halifaxii diligentia quatriduo, dum illic moratus est, investigando detexit. Errores inter exscribendum admissos, nemo, qui characteres in marmoribus, temporis injuriam passis, aut excisos aut exesos & plane evanidos fuisse in mentem revocaverit, illi absque injustissimi censoris infamia exprobrare potest. Potius laudibus, quas meretur, cumulandus est, quod hasce eruditæ antiquitatis gazas, tanto cum labore & impendio reclusas, orbi literario liberali manu impertitus fuerit.

Hujus autographum quum primum perlegerim, D. Bernardum rogavi, ut in hasce Inscriptiones commentariolum adornare vellet. Quo minus consilium hoc meum facili aure tunc temporis exceperit Vir amicissimus, qui æquum postulanti pro amore, quo erga me ex consuetudine & familiaritate ab ineunte juventute nostra ultra novem annorum lustra continuata orto ferebatur, morem gerere solitus erat; ob-

Digitized by Google

obstabant tum studia longe diversi generis, quibus distinebatur, tum maxime ægritudo, qua laborabat. Mox vero otium nactus, & a morbo paulo recreatus, se expugnari iteratis precibus meis passus est. Quod consulto feci, satis gnarus, neminem aut feliciori ingenio, aut sagaciori judicio, aut solidiori eruditione, quicquid obscurum aut intellectu difficile in istis marmoribus occurrebat, explicaturum. Quod vero schediasmata hæc publici juris non fierent, vel ante susceptum iter Hollandicum, vel post ipsius reditum, dum in vivis esset, multa intercessere, quæ nunc celabo. Paucis ante obitum diebus illa ad me transmisit Vir optimus, ὁ νῦν ἐν ἁγίοις, *ut una cum meis in eadem marmora Palmyrena annotationibus (ita enim moriens statuebat) tandem aliquando luce publica donarentur. Norat enim me quippiam hac ex parte pridem molitum fuisse, si per illum, si per alios, qui istam gloriam laudemque præripere, si qua manet, magno nisu contenderunt, id liceret. Veruntamen fortasse, quod hic non invitus, imo maxima cum lubentia fatebor, ab isto labore, ut ut tenui & perpusillo, tanquam inutili & supervacaneo abstinuisse debueram: & omnino puduisset isti purpuræ hosce laceros pannos attexuisse, nisi affectus erga optimum amicum, qui id voluit, cujus memo-*

ria semper apud me sacra erit, jussisset, ut ipsius famæ posthumæ & nunquam intermoriture, dum stabit Oxonium, (stabit autem in æternum) vel susque deque habita propria, velificarer. Inscriptiones a me quoque Latine pridem conversas longe alio ordine, quod hic præmonendum duco, posueram, quem, ne molestia in investigandis annotatis Lectori oriretur, mutavi, ut numeris Bernardinis pariter respondeant. Quod vero jam conjunctim prodeant, totum illud, quantum quantulumcunque est, Viro Clarissimo & Doctissimo Theodoro Janssonio ab Almeloveen, Literaturæ politioris Harderovici in Gelria Professori, utriusque nostrum communi amico, acceptum referendum est, & cui, post D. Bernardum τὸν πάνυ, gratiæ, si quippiam inde animo tuo adlubescat, tuisve studiis inserviat prositque, merito debebuntur.

Plin. Nat. Hist. lib. v. *cap.* 25.

Palmyra urbs nobilis situ, divitiis soli, & aquis amœnis, vastos undique ambitu arenis includit agros, ac velut terris exempta a rerum natura, privata sorte inter duo imperia summa Romanorum Parthorumque, & prima in discordia semper utrinque cura. Abest Seleucia Parthorum, quæ vocatur ad Tigrin, CCC. XXXVII. M. Pass. a proximo vero Sy-

Syriæ litore CCIII. M. & a Damasco XXVII. propius.

Josephus Antiquit. Judaic. lib. VIII. *cap.* 2.

Ἐμβαλὼν δὲ καὶ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐπάνω Συρίας, καὶ καταςχὼν αὐτὴν, ἔκτισεν ἐκεῖ πόλιν μεγίςην, δύο μὲν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς ἄνω Συρίας διεςῶσαν, ἀπὸ δ' Εὐφράτου μιᾶς, ἀπὸ δὲ τῆς μεγάλης Βαβυλωνίας ἓξ ἡμερῶν ἦν τὸ μῆκος. Αἴτιον δὲ τοῦ τὴν πόλιν οὕτως ἀπὸ τῶν οἰκουμένων μερῶν τῆς Συρίας ἀπωκεῖσθαι, τὸ κατωτέρω μὲν οὐδαμοῦ τῆς γῆς ὕδωρ εἶναι, πηγὰς δ' ἐν ἐκείνῳ μόνῳ τῷ τόπῳ εὑρεθῆναι καὶ φρέατα. Ταύτην οὖν τὴν πόλιν οἰκοδομήσας καὶ τείχεσιν ὀχυρωτάτοις περιβαλὼν, Θαδαμόραν ὠνόμασε, καὶ τοῦτ' ἔτι νῦν καλεῖται παρὰ τοῖς Σύροις, οἱ δὲ Ἕλληνες αὐτὴν προσαγορεύουσιν Παλμυράν.

h. e.

Ingreßus deinde in desertum, quod est super Syriam, ejusque regionis potitus, urbem ibi maximam condidit, duorum dierum itinere a superiore Syria distantem, ab Euphrate vero unius. Ad magnam autem Babylonem inde sex dierum via protendebatur. Quare autem a reliquis cultæ Syriæ partibus hæc urbs tam procul habitetur, causa hæc est, quod mediterranea

Digitized by Google

per desertum petentibus , ibi demum fontes ac putei reperiuntur. Hac igitur urbe extructa, & mœnibus validissimis cincta , Thadamoram eam appellavit , quo nomine etiam nunc a Syris vocatur. Græci Palmyram nominant.

Digitized by Google

INSCRIPTIONES GRÆCÆ PALMYRENORUM;

cum

Versione Latina & Scholiis

EDWARDI BERNARDI.

Digitized by Google

D. THOMÆ SMITHO

EDWARDUS BERNARDUS

S.

QUanquam Epiſtolas tuas, O cor & medulla amicitiæ noſtræ, & alia munera grato animo in ſinum hunc recipere ſoleo; eas tamen *Notitias*, quas tuo dono hodie accepi, tanquam germanæ & famæ nunquam marceſcentis pignora, multo chariores habeo, &, dum vivam, reverenter adſervabo. Sic enim Aſianarum Eccleſiarum Pleiadas e tenebris denuo accitas: ſic antiquiſſimorum Epiſcoporum ſedes inſtauras, ut candelabrum ἑπτάλοφον cum magno Theologo & Apocalypta iterum ardens ac fulgens videre mihi videor. Præterea, in deſcriptione urbis Conſtantini Silentiarios, Codinos, Gyllios, cæteros exſuperas. Fruere diu ſuperſtes hac laude, quam ſuam

eſſe

esse maluit Sponius, & præter morem ingenuum aut fas sibi abripere.

Gaudeo tamen mihi jam novum adesse munus, quod tecum queam impertire volente spero, & læto. Id est Epigrapharum Sylloge, quas a Columnis *Palmyrenis* charissimus Amicus, *Guilielmus Halifaxius* pulchro studio descripsit. Utinam *Syriaca* plura ipse addidisset sub Græcis, & Epocham *Palmyrenam* a *Seleuco* victore, non ab *Alexandri* Magni obitu, incepisset. Historiæ vero *Augustæ* Scriptores qui teruntur, & *Herodianus* Grammaticus plerasque Inscriptionum istarum multum illustrant. Verum isthæc vix sunt nostri otii. Attamen si hæc commiseris *Philosophicarum Transactionum*, ut nunc loquuntur, conditoribus, haud injucundum πρόπομα fuerit, donec vir illustris & adprime doctus D. *Cuperus* uberiora forte ediderit de urbe Solomonis ejusque reliquiis. Vale Vir venerabilis.

Oxoniæ, Nonis Octobribus.
A. D. 1695.

AD

Clarissimum Virum

ROBERTUM
HUNTINGTONUM,

EDWARDUS BERNARDUS.

Breves quidem has adnotationes in Monumenta satis rara cur Tibi ante cæteros dedicarem, Vir venerande, præter amicitiam diuturnam & singularem tuam eruditionem, aliæ duæ causæ accedunt. Ipse enim Anglorum primus iter Palmyrenum magno certe animo & de prisca Syrorum scriptura sollicito instituisti; & nisi Arabes prædatores intervenissent, ignotam illam Literaturam nostro orbi exposuisses. Restat adhuc argumentum

tum alterum, mihi fateor suave & perutile. Namque ultra septingentos Codices Orientalis Doctrinæ summa diligentia & audaci plane impendio a Moslemiis aliisque Asiæ sectis redemisti. Hanc ob causam bona sedulitas Oxoniæ, & viri omnes, qui sacras literas amant, & qualis obsecro Christianus is est, qui has non amat? Tibi semper gratulabuntur. Vale.

MONUMENTA PALMYRENA.

In turri sepulchrali apud Palmyram quinque tabulatorum, opere Romano.

I. pag. 108. *Philos. Transact.*

TO MNHMEION AIΩNION ΓEPAC ΩKOΔOMHCEN ΓIXOC MOKIMOY TOY KAI AKIACICOY TOY MANNAIOY EIC TE EAYTON KAI YIOYC KAI EΓΓONOYC ETOYC ΔIT MHNEI ΞANΔIKΩ.

Monumentum hoc decus sempiternum exstruxit Gichus filius Mocimi, qui & Aciasises, filii Mannæi sibi ipsi & filiis posterisque eorum anno CCCXIIII. *a*

In turri adversus præcedentem.

II. pag. 107.

TO MNHMEION EKTICAN EΛABHΛOC MANNAIOC

A

a A. D. 2. an. 45. Octaviani Augusti. Malo tamen rescribere ΔIY, quod est A.D. 102. an. 5. Trajani, qui ante biennium Palmyram Provinciæ Syriacæ adjecerat.

ΝΑΙΟC ϹΟΧΑΕΙϹ ΜΑΛΧΟϹ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ ΤΟΥ ΜΑΝΝΑΙΟΥ ΤΟΥ ΕΛΑΒΗΛΟΥ ΑΥΤΟΙϹ ΚΑΙ ΥΙΟΙϹ ΕΤΟΥϹ ΔΙΥ ΜΗΝΟϹ ΞΑΝΔΙΚΟΥ.

Monumentum iſthoc condiderunt Elabelus, Mannæus, Sochaës, Malchas, filii Vaballathi filii Mannæi filii Elabeli ſibi & filiis anno CCCCXIV. *b* menſe Xanthico.

In templo Moſlemio apud Tibam oppidum Euphratem verſus a Palmyra pergenti.

III. pag. 109.

ΔΙΙ ΜΕΓΙϹΤΩ ΚΕΡΑΥΝΙΩ ΥΠΕΡ ϹΩΤΗΡΙΑϹ ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΥ ϹΕΒ. ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΓΑΘΑΝΓΕΛΟϹ ΑΒΙΛΗΝΟϹ ΤΗϹ ΔΕΚΑΠΟΛΕΩϹ ΤΗΝ ΚΑΜΑΡΑΝ ΩΚΟΔΟΜΗϹΕΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΛΙΝΗΝ ΕΞ ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΕΤΟΥϹ ΕΜΥ. ΜΗΝΟϹ ΛΩΟΥ.

Jovi maximo fulminatori pro ſalute Trajani Hadriani Auguſti domini ſui Agathangelus Abilenus ex Decapoli cameram exſtruxit & lectum de pecunia ſua dedicavit anno CCCCXLV. *c* menſe Loo.

Inſcriptum columnæ duodecim pedes craſſæ, altæ plus quam XLII. pedes.

IV. pag. 94.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟϹ ΒΑΡΕΙΧΕΙΝ ΑΜΡΙϹΑΜϹΟΥ ΤΟΥ ΙΑΡΙΒΩΛΕΩϹ ΚΑΙ ΜΟΚΙΜΟΝ

ΤΙΟΝ

b A. D. 102. an. 5. Trajani.
c A. D. 133. an. 17. Hadriani.

TION ΑΥΤΟΥ ΕΥCΕΒΕΙC ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΑC ΤΕΙΜΗC ΧΑΡΙΝ........

Senatus populusque Baricham filium Amrisamsæ filii Jaribolis, & Mocimum filium ejus pios patriæque amantes honoris causa posuerunt........

Ejusdem proceritatis columnæ alii insculptum.

V. pag. 92.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟC ΑΛΙΛΑΜΕΝΑ ΠΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΟΚΙΜΟΥ ΤΟΥ ΑΙΡΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΘΑ ΚΑΙ ΑΙΡΑΝΗΝ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΑΥΤΟΥ ΕΥCΕΒΕΙC ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΑC ΚΑΙ ΠΑΝΤΙ ΤΡΟΠΩ ΕΠΙCΗΜΩC ΑΡΕCΑΝΤΑC ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΟΙC ΘΕΟΙC ΤΕΙΜΗC ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥC ΝΥ Λ ΜΗΝΟC ΞΑΝΔΙΚΟΥ.

Senatus populusque Alilamena filium Panæ filii Mocimi filii Æranæ filii Matthæ, & Æranam patrem ejus, pios patriæque amantes, & omni modo præclare merentes de patria ac Diis patriis honoris causa posuerunt anno CCCCL. *d* die XXX. mensis Xanthici.

V I.

ΑΦΙΕΡΩΘΗ ΕΩΙ ΑΥΝΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΜΦ ΕΤΟΥC ΔΙΑ ΜΑΤΕΡΝΟΥ ΚΑΙ ΠΑΠΠΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΟΥ ΚΝΕΤΜΝ

d A.D. 138. an. 1. Pii.

— Υ — Ν.

Consecrabatur anno D. XLI. *e*

In propylæo templi Jovis, quod Hadrianus in urbis Palmyræ parte Orientali exstruxit.

VII. pag. 105.

ΜΑΛΗΝ ΤΟΝ ΚΑΙ ΑΓΡΙΠΠΑΝ ΙΑΡΑΙΟΥ ΤΟΥ ΡΑΑΙΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΓΕΝΟΜΕΝΟΝ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΙΔΗΜΙΑ ΘΕΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΑΛΙΜΜΑ ΠΑΡΑΣΧΟΤΑ ΞΕΝΟΙϹ ΤΕ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΤΑΙϹ...... ΕΝ Η.... Ν ΥΠΗΡΕΤΗϹΑΝΤΑ ΤΗ Τ ΤΟΥ ϹΤΡΑΤΕΥΜΑΤΟϹ ΤΟΥ ΥΠΟ...... Η ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΒΗΛΟΥ ΔΙΟϹ.... ΝΤΩΤ....

Malam, qui & Agrippa, filium Jaræi filii Raæi, qui officio scribæ secundum functus est adventu Dei Hadriani, & tam peregrinis quam civibus uncturam dedit
& administravit
& templum Jovis Beli

Aræ ad thermas in urbis pomœrio Occidentali inscriptum.

VIII. pag. 103.

ΔΙΙ ΥΨΙϹΤΩ ΜΕΓΙϹΤΩ ΚΑΙ ΕΠΗΚΟΩ ΒΩΛΑΝΟϹ ΖΗΝΟΒΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΡΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΟΚΙΜΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΘΑ ΕΠΙ ΜΕΛΕΤΗ ϹΟΗ ΑΙΡΕΘΕΙϹ ΕΦΘΑϹ ΠΗΓΗϹ ΥΠΟ ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ ΘΕΟΥ ΤΟΝ ΒΩΜΟΝ

e A. D. 229. an. 7. Valeriani & Gallieni Impp.

ΒΩΜΟΝ ΕΞ ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΕΤΟΥϹ ΔΟΥ ΜΗΝΟϹ ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΥ Κ

Jovi ſupremo maximo & propitio Bolanus filius Zenobii filii Æranæ filii Mocimi filii Matthæ in curam ſalvam calidi fontis electus a Jaribolo Deo aram proprio ſumptu dedicavit anno CCCCLXXIIII. *f* menſis Hyperberetæi die XX.

In palatii porticu ad baſim columnæ.

IX. pag. 102.

ΜΑΡΘΕΙΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΚΑΠΑΔΗΤΟΥ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ ΤΟΥ ϹΥΜΩΝΟΥ ϹΩΡΑΙΧΟϹ ΑΙΡΑΝΟΥ ΑΝΗΡ ΑΥΤΗϹ ΜΝΗΜΗϹ ΕΝΕΚΕΝ ΜΗΝΕΙ ΔΥϹΤΡΩ ΤΟΥ ϚΥ ΕΤΟΥϹ.

Martham filiam Alexandri Capadetæ Vaballathi filii Symonæ Soræchus filius Æranæ maritus ejus memoriæ cauſa menſe Dyſtro anni CCCCXC. *g*

In magna curia Palmyræ.

X. pag. 99.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟϹ ϹΕΠΤΙΜΙΟΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙϹΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ ϹΕΒΑϹΤΟΥ ΔΟΥΚΗΝΑΡΙΟΝ ΤΕΛΕΟΔΟΤΗΝ ΤΗϹ ΜΗΤΡΟΚΟΛΩΝΕΙΑϹ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΜΙϹΑΝΤΑ ΤΑϹ ϹΥΝΟΔΙΑϹ ΕΞ ΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΩΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΩϹ ϹΤΡΑΤΗΓΗϹΑΝΤΑ

 ΚΑΙ

f A. D. 163. an. 3. Marci.
g A. D. 178. an. 18. Marci.

ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΝΟΜΗϹΑΝΤΑ ΤΗϹ ΑΥΤΗϹ ΜΗΤΡΟ-
ΚΟΛΩΝΕΙΑϹ ΚΑΙ ΠΛΕΙϹΤΑ ΟΙΚΟΘΕΝ ΑΝΑΛΩ-
ϹΑΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΕϹΑΝΤΑ ΤΗ ΤΕ ΑΥΤΗ ΒΟΥΛΗ
ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ ΚΑΙ ΝΥΝΕΙ ΛΑΜΠΡΩϹ ϹΥΜΠΟ-
ϹΙΑΡΧΟΝ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟϹ ΒΗΛΟΥ ΙΕΡΩΝ ΤΕΙ-
ΜΗϹ ΕΝΕΚΕΝ ΕΤΟΥϹ.... ΜΗΝΕΙ ΞΑΝΔΙΚΩ.

Senatus populusque Septimium excellentissimum procuratorem Augusti, ducenarium, a tributo coloniæ præcipuæ, qui comitatus proprio sumptu excepit, & a mercatorum primariis probatus est, & præclare rem egit tam ductor exercitus quam præfectus annonæ coloniæ præcipuæ, & plurimum opum suarum publico impendit, beneque meruit de senatu ipso ac populo, atque hoc tempore modiperator est epuli Jovis Beli, honoris causa posuerunt anni..... mense Xanthico.

In eadem curia.

XI. pag. 97.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟϹ ΙΟΥΛΙΟΝ ΑΥΡΗΛΙΟΝ
ΖΗΝΟΒΙΟΝ ΤΟΝ ΚΑΙ ΖΑΒΔΙΛΑΝ ΔΙϹΜΑΛΧΟΥ
ΤΟΥ ΝΑϹϹΟΥΜΟΥ ϹΤΡΑΤΗΓΗϹΑΝΤΑ ΕΝ ΕΠΙ-
ΔΗΜΙΑ ΘΕΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗ-
ϹΑΝΤΑ ΠΑΡΟΥϹΙΑ ΔΙΗΝΕΚΕΙ ΡΟΥΤΙΛΛΙΟΥ
ΚΡΙϹΠΕΙΝΟΥ ΤΟΥ ΗΓΗϹΑΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΔΗ-
ΜΗϹΑϹΑΙϹ ΟΥΗΞΙΛΛΑΤΙΟΙϹΙΝ ΑΓΟΡΑΝΟΜΗ-
ϹΑΝΤΑ ΤΕ ΚΑΙ ΟΙΚΕΙΩΝ ΑΦΕΙΔΗϹΑΝΤΑ ΧΡΗ-
ΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΩϹ ΠΟΛΙΤΕΥϹΑΜΕΝΟΝ ΩϹ

ΔΙΑ

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ ΜΑΡΤΥΡΗΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΘΕΟΥ ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟ ΙΟΥΛΙΟΥ [ΦΙΛΙΠΠΟΥ] ΤΟΥ ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΠΡΑΙΤΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗϹ ΠΑΤΡΙΔΟϹ ΤΟΝ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΝ ΤΕΙΜΗϹ ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥϹ ΔΝΦ.

Senatus populusque Julium Aurelium Zenobium, qui & Zabdila, filium Dismalchi filii Nassumi, ductorem exercitus in adventu Dei Alexandri, & legatum perpetuum Rutilii Crispini præfecti vexillationibus deductis, necnon præfectum annonæ publicæ liberalem & bonis propriis non parcentem, ac præclare rem administrantem, atque idcirco probatum Deo Jaribolo, & Julio [Philippo] insignissimo præfecto sacro prætorio, & patriæ quoque, amantem patriæ virum honoris causa posuerunt anno DLIV. *h*

Super portam muri Occidentalis, quo decus templi Beli Jovis a Parthis obstructum est.

XII. pag. 88.

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΤΑΦΕΩΝΟϹ ΕΚΤΙϹΕΝ ΕΞ ΙΔΙΩΝ ϹΕΠΤΙΜΙΟϹ ΟΔΑΙΝΑΘΟϹ Ο ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟϹ ϹΥΝΚΛΗΤΙΚΟϹ Ο ΑΙΡΑΝΟΥ ΤΟΥ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ ΤΟΥ ΝΑϹΩΡΟΥ ΑΥΤΩ ΤΕ ΚΑΙ ΥΙΟΙϹ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΥΙΩΝΟΙϹ ΕΙϹ ΤΟ ΠΑΝΤΕΛΕϹ ΑΙΩΝΙΟΝ ΤΕΙΜΗΝ.

h A. D. 242. an 5. Gordiani.

Monumentum hoc ſepulchrale de pecunia ſua condidit Septimius Odænathus clariſſimus ſenator filius Æranæ filii Vaballathi filii Naſori ſibi & filiis ſuis nepotibuſque in perennis ævi honorem.

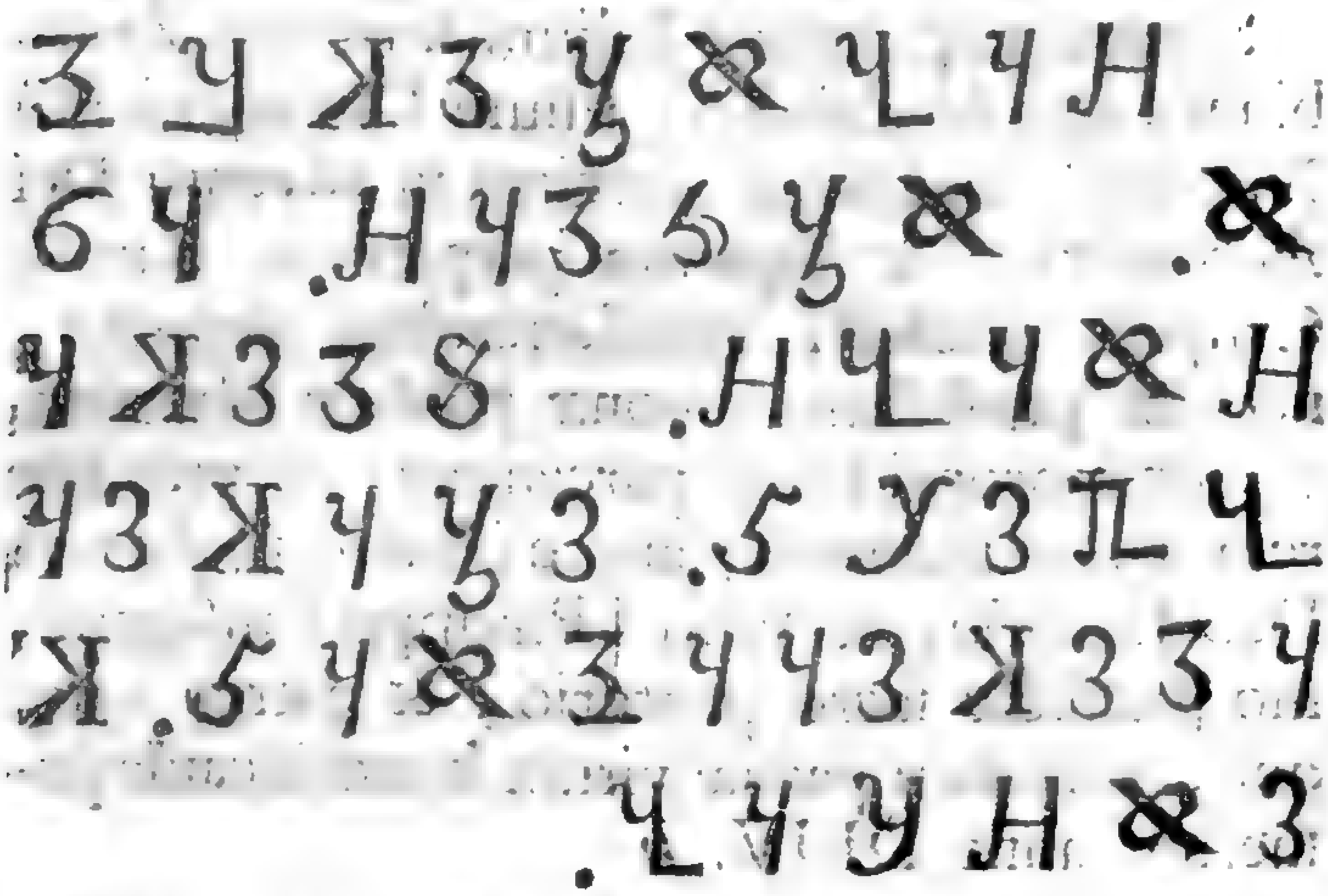

Samaritanum.

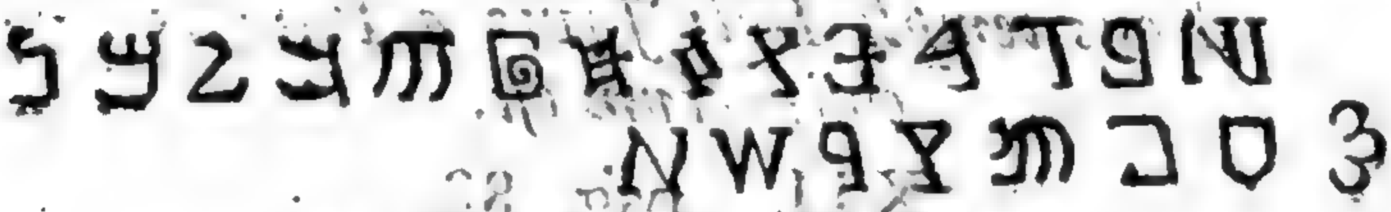

Judaicum & Aſſyriacum.

אבגדהוזחטיכלמנסעפצקרשת

Syriacum.

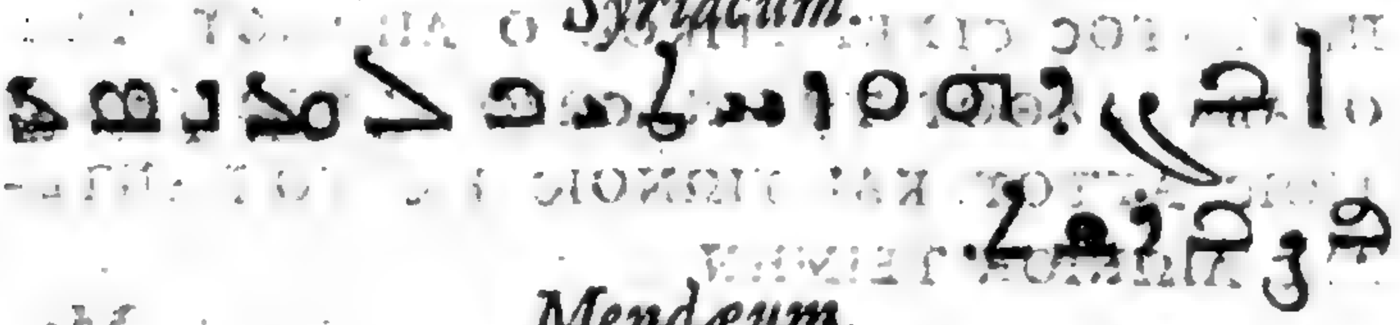

Mendæum.

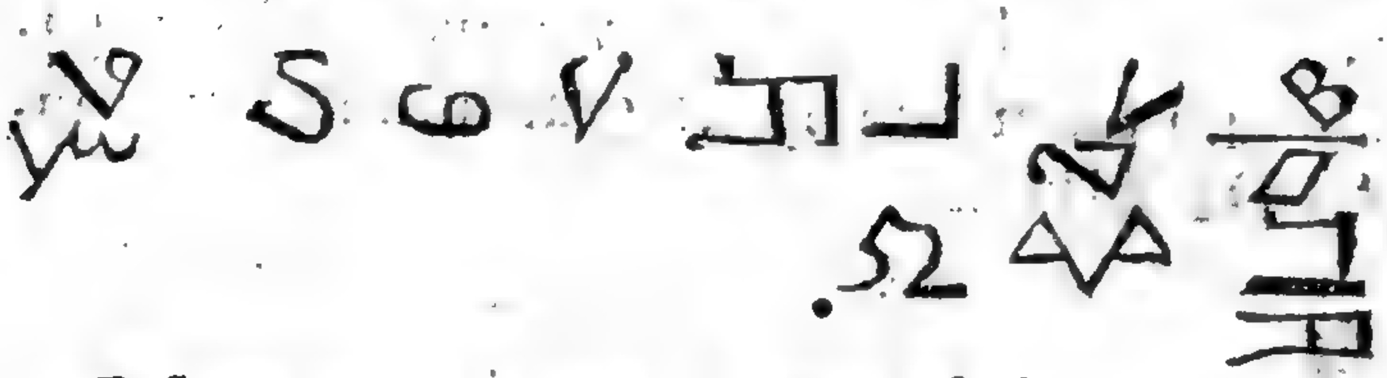

Palmyrenum vero si quis dederit, erit mihi magnus Philologus.

In curia magna Palmyrenorum.

XIII. pag. 95.

ΙΟΥΛΙΟΝ ΑΥΡΗΛΙΟΝ ΖΕΒΕΙΔΑΝ ΜΟΚΙΜΟΥ ΤΟΥ ΖΕΒΕΙΔΟΥ ΤΟΥ ΑϹΘΩΡΟΒΑΙΔΑ ΟΙ ϹΥΝ ΑΥΤΩ ΚΑΤΕΛΘΟΝΤΕϹ ΕΙϹ ΟΛΟΓΕϹΙΑΔΑ ΕΝΠΟΡΕΙΑΝ ΕϹΤΗϹΑΝ ΑΡΕϹΑΝΤΑ ΑΥΤΟΙϹ ΤΕΙΜΗϹ ΧΑΡΙΝ ΞΑΝΔΙΚΩ ΤΟΥ ΗΝΦ ΕΤΟΥϹ.

Julium Aurelium Zebidam filium Mocimi filii Zebidæ filii Asthorobædæ comites qui ad emporium Vologesium cum eo profecti sunt, bene de ipsis meritum virum honoris causa statuerunt mense Xanthico anni DLVIII. i

In magna curia.

XIV. pag. 99.

ϹΕΠΤΙΜΙΟΝ ΑΙΡΑΝΗΝ ΟΔΑΙΝΑΘΟΥ ΤΟΝ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ ϹΥΝΚΛΗΤΙΚΟΝ ΕΞ ΑΠΑΝΤΩΝ ΛΟΥΚΙΟϹ ΑΥΡΗΛΙΟϹ ΗΛΙΟΔΩΡΟϹ ϹΤΡΑΤΙΩΤΗϹ ΛΕΓΕΩΝΟϹ ΠΑΡΘΙΚΗϹ ΤΟΝ ΠΑΤΡΩΝΟΝ ΤΕΙΜΗϹ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙϹΤΙΑϹ ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥϹ ΓΞΦ.

Septimium Æranam filium Odænathi clarissimum senatorem præ cæteris Lucius Au-

i A. D. 246. an. 3. Philippi.

relius Heliodorus miles legionis Parthicæ patronum ſuum honoris & gratitudinis cauſa anno DLXIII. *k*

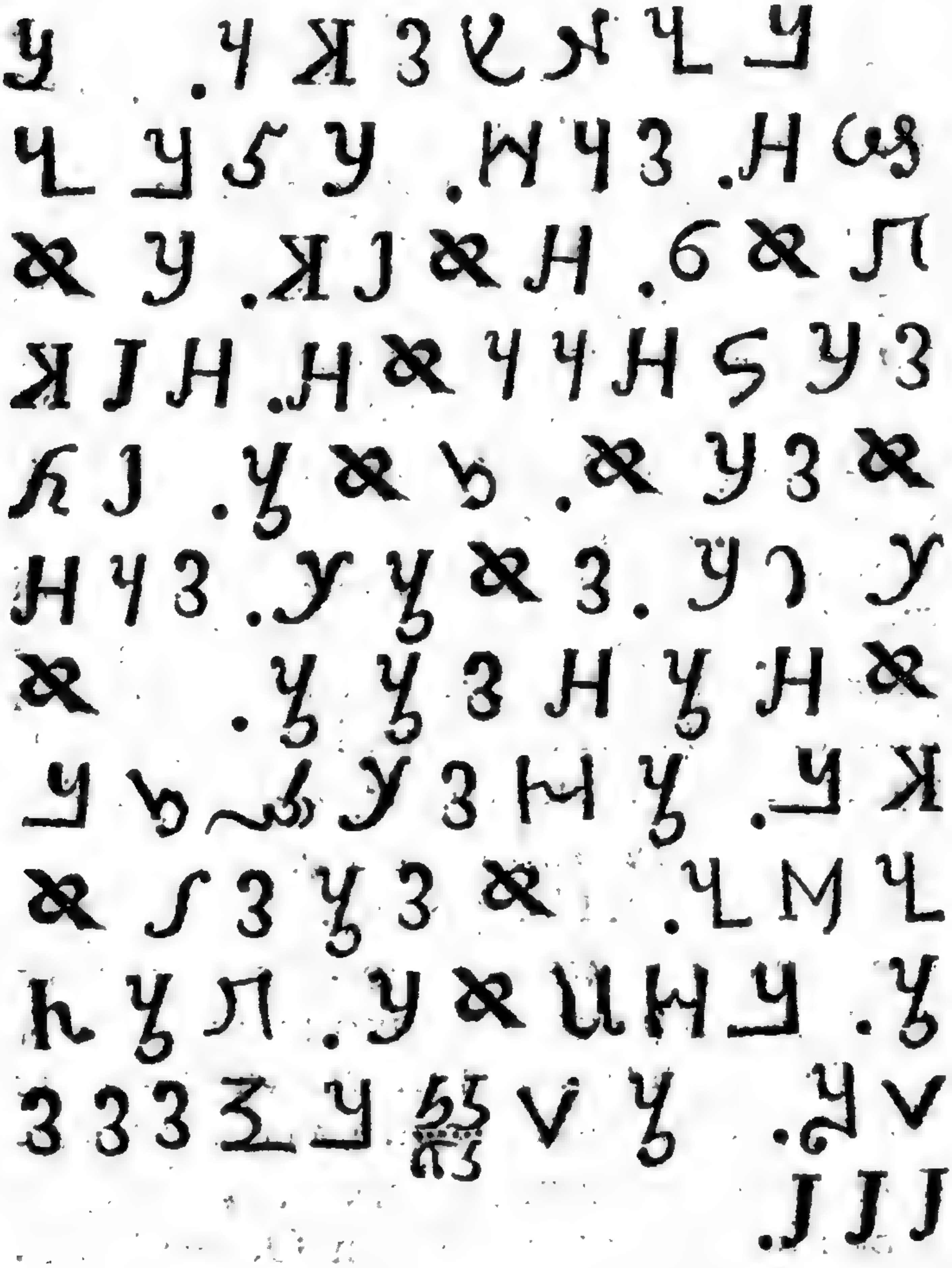

k A. D. 251. an. 1. Galli.

Pro-

Prope partem Orientalem magnæ curiæ Palmyrenæ.

XV.

.... ΛΟΥΚΙΟΥ ΑΥΡΗΛΙΟΥ ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ......... ΤΕΙΜΗϹ ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥϹ......... ΜΗΝΟϹ ΑΠΕΛΛΑΙΟΥ.

.... Lucii Aurelii Heliodori......... honoris cauſa anno......... menſe Apellæo.

In magna curia.

XVI. pag. 100.

ΠΟΥΠΛΙΟΝ ΟΥΟΡΩΔΗΝ ϹΥΝΚΛΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΗΝ ΠΑΛΜΥΡΗΝΟΝ ΒΗΛΑ ΚΑΒΟϹΑΡϹΑ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ ΤΕΙΜΗϹ ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥϹ ΟΦ.

Publium Vorodam ſenatorem & conſiliarium Palmyrenum filium Belæ Caboſarſæ amicum ſuum honoris cauſa poſuit anno DLXX. *l*

Inter ſepulchra.

XVII.

— ΤΙΩΝΟΝ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟϹΛΑΒΕΙΝ ΚΑϹ.......

— nepotem ejus accipere.......

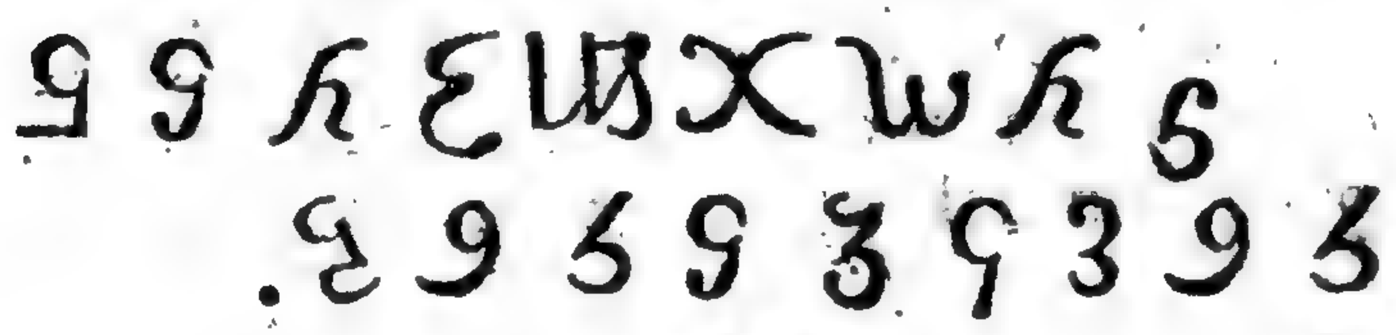

l A. D. 258. an. 6. Valeriani.

Inter sepulchrales ædes.

XVIII.

—— ΑΡCΕCΙ ΕΠΙ ΤΩ ΚΑΤΑ ΜΗΔΕΝΑ ΤΡΟΠΟΝ Κ........ ita ut nullo modo

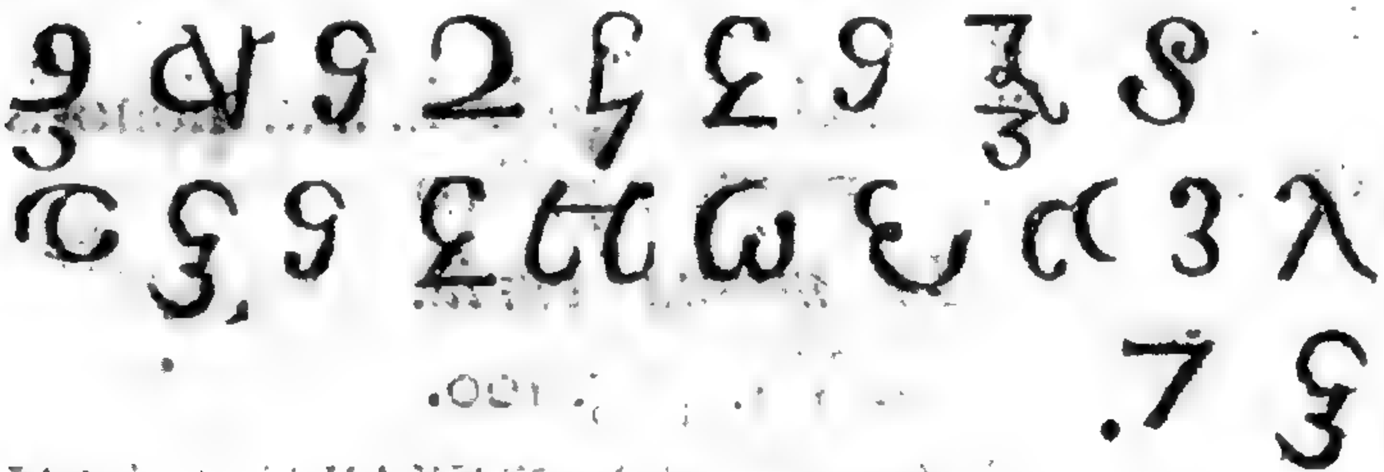

In curia magna.

XIX. pag. 98.

CΕΠΤΙΜΙΟΝ ΟΥΟΡΩΔΗΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙCΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ CΕΒΑCΤΟΥ ΔΟΥΚΗΝΑΡΙΟΝ ΚΑΙ * ΑΡΧΑΓΗΤΗΝ ΙΟΥΛΙΟC ΑΥΡΗΛΙΟC CΑΛΜΗC ΚΑCCΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΕΝΑΙΟΥ ΙΠΠΕΥC ΡΩΜΑΙΩΝ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟCΤΑΤΗΝ ΕΤΟΥC ΗΟΦ ΜΗΝΕΙ ΞΑΝΔΙΚΩ.

Septimium Vorodam excellentissimum procuratorem Augusti, ducenarium & ductorem Julius Aurelius Salma filius Cassiani Melenæi eques Romanus amicum suum ac patronum posuit anni DLXXVII. *m* mense Xanthico.

* *vel.* ΑΡΟΑΠΗΤΗΝ.
m A. D. 266. an. 14. Gallieni.

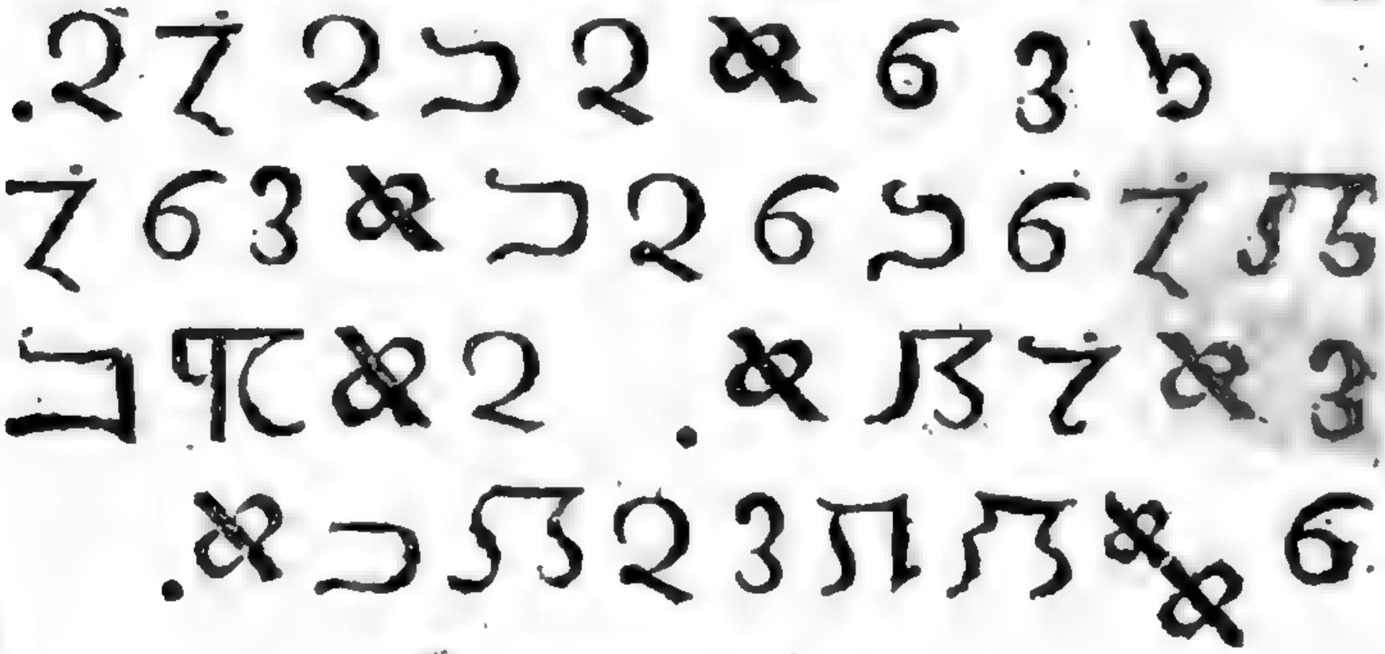

In curia magna.

XX. pag. 98.

ΣΕΠΤΙΜΙΟΝ ΟΥΟΡΩΔΗΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΣΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΔΟΥΚΗΝΑΡΙΟΝ ΚΑΙ * ΑΡΧΑΓΗΤΗΝ ΙΟΥΛΙΟΣ ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΣΑΛΜΗΣ ΠΥΣΙΛΛΟΣ ΜΕΛΕΝΑΙΟΣ ΜΑΛΩΧΑ ΝΑΣΣΟΥΜΟΥ Ο ΚΡΑΤΙΣΤΟΣ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗΝ ΤΕΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ ΕΤΟΥΣ.... ΜΗΝΕΙ ΞΑΝΔΙΚΩ.

Septimium Vorodam excellentiſſimum procuratorem Auguſti, ducenarium & ductorem Julius Aurelius Salma Puſillus Melenæus filius Malochæ Naſſumi vir excellentiſſimus amicum & patronum ſuum honoris cauſa poſuit anni.... menſe Xanthico.

Pertinet ad caſtellum in urbis Palmyræ colle Orientali.

XXI. pag. 161.

Rectores orbis & propagatores humani generis D. D. N. N. Diocletianus & Maximianus ſanctiſſimi Imperatores, & Conſtantius,

* γρ. ΑΡ..ΑΠΗΤΗΝ.

&

& [Maximianus / *deletum*] Nobb. Cæſ. caſtra feliciter condiderunt.... *n*

....ntes Oſſiano Hieroclite V. P. præfecto Provinciæ D. N. M. O. eorum.

In monaſterio Maronitarum apud Arſopham.

XXII.

† ΕΠΙ ϹΕΡΓΙȣ ΕΠΙϹΚȣ Τȣ ϹΥΓΓΕΝȣϹ ΜΑΡΩΝΙȣ Τȣ ΧΩΡΕΠΙϹΚȣ.

Ædes hæc conſtructa eſt tempore Sergii Epiſcopi cognati Maroniæ Chorepiſcopi.

XXIII.

ΑΓΛΙΒωΛω ΚΑΙ ΜΑΛΑΧΒΗΛω ΠΑΤΡωΟΙϹ ΘΕΟΙϹ
ΚΑΙ ΤΟ ϹΙΓΝΟΝ ΑΡΓΥΡΟΥΝ ϹΥΝ ΠΑΝΤΙ ΚΟϹΜω ΑΝΕΘΗΚΕ
Λ. ΑΥΡΗΛΙΟϹ ΗΛΙΟΔωΡΟϹ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟϹ
ΠΑΛΜΥΡΗΝΟϹ ΕΚ ωΝ ΙΔΙωΝ ΥΠΕΡ ΤΗϹ ϹωΤΗΡΙΑϹ
ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ Τ̃ ϹΥΝΒΙΟΥ ΚΑΙ Τ̃ ΤΕΚΝωΝ ΕΤΟΥϹ.
Ζ̃ Μ̃ Φ̃ ΜΗΝΟϹ ΠΕΡΙΤΙΟΥ.

Aglibolo & Malachbelo Diis patriis argenteum hoc ſignum cum ornatu omni dedicavit

L. Aurelius Heliodorus filius Antiochi Hadrianenſis Palmyrenus de ſua pecunia pro ſalute ſui & conjugis filiorumque anno *o* DXLVII. menſe Peritio.

n Circa A. D. 300.
o A.D. 235. an. 1. Maximini.

Θεῷ Χάρις.

EDWARDI BERNARDI SCHOLIA AD MONUMENTA PALMYRENA.

SCHOLIA *Ad Monumentum primum.*

Γίχ☉] A Samaritico גחה *gacha*, pugnavit, aut a Chaldæo אגיח *agiach*, pugnavit, גיחא *gicha*, miles.

Μοκίμυ] Frequens nomen in Palmyra, idem significans quod μόνιμος sive προστάτης, المقيم *Almocimon.*

Μανναῖυ] Notum & hoc in ea civitate: quod est מני *manni*, œconomus: aut مَمْنِي *manion*, desiderabilis, dilectus. Vel denique ipsum ماني *mani* Persarum, quod prava hæresis nimis notum fecit. Idem Flavio Josepho Μενναῖ☉, nomen inter Arabas versans. Aut etiam ماني *manion*, determinator, definitor. Scimus enim ex Xiphilino Μάνον Φύλαρχον τῆς Ἀραβίας πλησιοχώρυ h. e. *Syriæ Palmyrenæ Trajanum imperatorem apud Edessam convenisse.*

Ad secundum.

Ελάβηλ☉] אלהא בעל, *Eloha be'el*, dominus Deus.

Σο-

Σοχαεὶς] Σοχαὴς, سخبي, *Sochion*, munificus.

Μάλχος] מלכא, *malcha*, rex, aut πορφύρεος.

Ουαβαλλάθου] ſive Vaballathi, ut marmora quam nummi præferunt. Quod venit a Syro אובלתא, *Ubelatha*, ſtirps, progenies: aut ab אבלתא, *Obelatha*, quod eſt الي, *Oblion* apud Arabas Chriſtianos. Unde acceſſit Jacobo Juſto, primo omnium Epiſcopo & omnino maximo, cognomentum ὠβλίας, quod eſt, ὁ προεστὼς, primas. Viri autem Docti multum hallucinantur de ea nuncupatione. Eſt etiam אבלתא, ابال, *Obbalon*, paſtor.

Ξανδικῷ] Ita ubique pro Xanthico, propter os blæſum Syrorum.

Ad tertium.

Αδειανοῦ] Cum decerneretur bellum: aut certe A. D. 132. quando vota publica pro principis ſalute paſſim ſuſcepta fuiſſe ipſi nummi oſtendunt.

Ad quartum.

Η βουλὴ καὶ ὁ δῆμος] Palmyreni quidem, ſive Syriæ Sobæ populus, filiis Salomonis τοῦ κτίστου

parebant, tum Aſſyriis, dein Perſis, poſt illos Macedonibus, mox Parthis, atque jam Romanis, ſervato tamen reipublicæ modo; etiam ſub Arabum ſcenitarum phylarchis, Mancho inquam, Arethis duobus, Alchaudonio, Alamandaro, Naamane, aliiſque, uſque ad Aurelianum imp. Romanorum, qui Palmyram vaſtavit A. D. 271. Ille enim princeps, ſubita defectione civium poſt captam Zenobiam provocatus, urbem omnino evertit. Similia quidem jura & mores Macedonicos Seleuciæ ad Tigrim, Antiochiæ ad Orontem, & ipſis Athenis conceſſerunt Romani victores. Pollicetur adeo Aurelianus literis ſcriptis Zenobiæ in ſua ſplendida urbe tunc obſeſſæ, ſervaturum ſe jus Palmyrenorum. Idemque poſtea in urbem Romam, non Zenobiam ſolam, ſed & principes civitatis qui ſuperfuerant, triumpho duxit.

Βαρίχειν] Βαρίχιν correctius. بريك, *baricon* vero aut βάρκης felicem ſignificat.

Αμεισάμσου] Sonat autem ἀμεισάμσης, ὁ αὐτοκράτωρ ἥλιος, امير شمس, *amir Sams*. Similiter inter ſacerdotes Emiſenos legimus σαμψιγέραμον, qui ad Saporem Perſam urbe exierat, quaſi شمس جرامه, *Sams Gerama*, Sol clarus. Perſis vero, quos ſacerdos ille cum turma ruſtica fugaverat, occurrit tempore Valeriani

leriani ὁ τοῦ λιμίτου ἀντιποιούμενος, ait Melelas ex Domnino, Ὀδέναθος, βασιλεὺς Σαρακηνῶν βαρβάρων, καὶ πάντας τοὺς Πέρσας τοὺς τῆς βοηθείας τοῦ Σαπώρου ἀνήλωσεν.

Ιαριβόλεως] Ιαριβολεὺς, βηλοσεβὴς interpretanti, ירא בעל, *jare ba'al:* aut pertinens ad Jaribolum, eximium Palmyrenorum idolum.

Ad quintum.

Αλιλαμενᾶ] אלהא עלימא, *Eloha alima,* Deus ſapiens.

Αἰρανης] עירני, *irani*, urbanus.

Μαθθᾶ] Ματθᾶς autem eſt מתן, *mattan*, δῶρον, velut Dei donum.

Πατρῴοις θεοῖς] Malachbelo quidem & Aglibolo.

Ad ſeptimum.

O quantum malum bonæ literaturæ fecit Licinius, qui Gordiani tertii monumentum in Circeio Græcis & Latinis & Perſicis & Judaicis & Ægyptiacis literis inſcriptum expunxit! Idem tamen dici potuit hoc tempore de Palmyra, quod de Seleucia monet Joſephus: οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν, πολλοὶ τῶν Μακεδόνων, πλεῖστοι δὲ Ἕλληνες· ἔστι δὲ καὶ Σύρων οὐκ ὀλίγον τὸ ἐμπολιτευόμενον. Scimus præterea ex Plutarchi Antonio Palmyrenos fuiſſe trilingues, Syros quidem, Armenios & Meſopotamenos. Hadrianus vero

princeps ſatis glorioſus, & Alexandri Magni atque Seleuci Nicatoris præ cæteris æmulus, multa templa etiam ſui nominis per urbes Syriæ condidit cum aliis ædificiis, atque propter illud meritum ſuo illas nomine nuncupavit. Unde & Palmyra quandoque Hadrianopolis adpellata eſt. Verum veteribus nominibus Tadmoræ dialecto Syra & Palmyræ Græca dictione brevi conceſſit nova illa nuncupatio. Hinc bene intelliges ἐπιτιθέντα in ethnicis Stephani, ubi loquitur de hoc emporio.

Μάλῳ] Μάλης, مالي, *malion*, dives, aut مال, *maalon*, pinguis.

Τὸν καὶ Ἀγρίππαν] Vel Agrippa idem denotat quod μάλης: aut more iſtius ævi duo nomina ſibi conciliabant Palmyreni, Syrum unum, Romanum alterum. Ibi Ἰαραῖος, יראי, *jare*, verecundus: & Ραιαῖος, راي, *raaion*, ſpectabilis. Adventu Dei Hadriani; expeditionibus præſertim A. D. 119. & 128. ab eo ſuſceptis.

Καὶ τὸν ναὸν τοῦ Βήλου Διός] Ædem enim illam Orientalem & minorem, quam in ruinis tantis vix vides, circa A. D. 128. exſtruxerat Hadrianus.

Ad octavum.

Βάλανος] בלן, *ballan*, balneator: aut בעלני, *baal-*

baalni, ad Belum pertinens.

Ιαριβῶλȣ] *Jaribolus*, ירח בעל, *jareah ba'al*, Lunus dominus.

Ad nonum.

Μάρθειν] Pro Μάρθην vitio vulgi. Μάρθη autem, quis nescit Judæorum aut Christianorum? est ἐτητύμως domina, מרתא, *martha*.

Συμώνȣ] Συμώνης est שמעון, *Symeon*, obediens. Mox Σώριχος, ܣܪܝܟܝܐ, *sarichion*, indigena.

Ad decimum.

Σεπτίμιον] Ducenarius enim ille id nomen sibi quæsivit ab imperatore Severo, qui A. D. 196. bene gesta re circa Arabiam Arabicus adpellatus est, interiorum Arabum facta provincia.

Σεβάστου] Severi vel Caracallæ.

Δȣκηνάριον] Notum autem satis Ducenarii officium inter castrensia & magni honoris. Talis certe miles hoc ipso tempore fuit Paulus Samosatenus, Episcopus, & aries hæreseos Judaicæ, quam ætas nostra Socinianam vocat. Imovero se ad veterem illam pravitatem convertit Paulus, quo Zenobiam sectæ Judæorum addictam palparet, vir fastuosus & terribilis, satellitii studiosior quam diaconorum & comitatus Christiani. Multi vero patres ecclesiastici hæc ajunt, firmantque Athanasius, Eusebius, Theodoretus, alii.

Διὸς Βήλȣ] Imitatione enim ædis Beli Babylonii, quo nihil antiquius legitur inter idola gentium, templum illud magnificentissimum in regione Occidentali Palmyræ urbis eidem Deo conſtruxerat Seleucus Nicator. Simile quoque refert Dio de alia urbe Syriæ ſatisque propinqua: Ὁ Ζεὺς ὁ Βῆλος εἰκαζόμενος ἐν τῇ Ἀπαμείᾳ τῆς Συρίας τιμᾶται. Eodem certe Seleuco auctore. Loculi autem duo in porticu magni templi Palmyreni Deorum patriorum Malachbeli & Aglibeli ſtatuas tenebant; quas Aurelianus victor demum Romam tranſtulit. Aquilæ quoque crebro fuerunt Seleucidarum Ptolemæorumque inſignia, ut nummi adhuc monſtrant, non ſolius exercitus Romani. Explicabo vero locum Agathiæ, priuſquam hinc pergam. Οἱ Πέρσαι, certe ab Aſſyriis edocti, Βῆλον μὲν καλȣ̃σι τὸν Δία, ſive בעל, *be'el*: Σάνδην δὲ τὸν Ἡρακλέα; quod eſt שדי, *ſaddai*, ſive شديد, *ſadidon*, αὐτοκράτωρ, fortis: vel متين, *ſenadon*, validus, robuſtus. Καὶ Ἀναϊτίδα τὴν Ἀφροδίτην, quod eſt חננה, *hannana*, χαρίεσσα: vel potius Syrorum הניאנתא, *hanaintha*, jucunditas, oblectatio, voluptas.

Ad undecimum.

Ἰȣ́λιον Αὐρήλιον] Zenobius enim ille prænomina imperatorum Maximini & Alexandri re-

reverentiæ causa accepit. Hic enim Augustus Persas, qui Artaxerxe imperium recuperante Syriam totam concusserant, feliciter e Syria Mesopotamea depulit, Palmyramque inter alia liberavit A. D. 230.

Θεȣ̃ Ἀλεξάνδρȣ] In Deos relati, volente populo.

Τὸν καὶ Ζαβδίλαν] Διώνυμοι enim erant plerique Palmyrenorum: altero quidem nomine Græcis aut Romanis noti, altero vero patriæ suæ & toti Syriæ ac Mesopotamiæ. Ita jam Ζηνόβιος valet Græce quod Syris זבד אלהא, *zabdelaha*, donum Dei, Theodorus. Idem quoque rex Arabum Æneas adpellatur apud Josephum Græca voce, & patria حارث, *Hareth*, agricola, Arethas. Arabum quoque phylarchus ἄκβαρος, sive اكبر, *acbaro*, ὁ κράτιστος Arabice nuncupatur, quem Plutarchus Parthico vocabulo Ἀριάμνην adpellat, eadem plane significatione. Ita & Petrus & Cepha de eodem doctore dicitur in libris divinis.

Δισμάλχȣ] Est autem Dismalchus, دايص الملك, *daismalec*, regis satelles.

Νασσȣ́μȣ] Nassumus, ناسم, *nasemon*, animatus.

Ρουτιλλίȣ Κρισπείνȣ] Qui consul fuerat A. D. 224.

Ιȣλίȣ [Φιλίππȣ] τȣ̃.] Haud quidem mirandum, ſi parricidæ iſtius, qui hoc ipſo anno, Arriano & Papo coſſ. a Gordiano præfectus prætorio creabatur, nomen proprium Philippus e monumentis publicis deleatur. Nihil ſane mitius princeps ille merebatur, quem homines nimis creduli Chriſtiana religione, o dedecus! adhuc obligare ſtudent.

Ad duodecimum.

Σεπτίμιος] Hic quoque ſenator ob memoriam Alexandri Severi ſimul bonique imperatoris; quis enim poſt molliſſimum Elagabalum auſterum dominum non expectaret? Septimii adpellationem jam vir ſumpſit, præſertim quando ſub illo imperatore militaret, qui Meſopotamiæ vicina aliquoties adierat Pollione teſte, & liberaverat. Imovero optimus iſte princeps, ſicut omnino meruerat, cives omnes Laodicenos Septimios ſuo nomine adpellari juſſit.

Οδαίναθος] Οδήναθος in nummis, Ωδέναθος Zoſimo, Οδέναθος aliis, hoc eſt origine Syra אתנדע, deliciæ, amœnitas. Hic vir bello quam venationibus acer, *& a præcedentibus imperatoribus Romanis Palmyrenorum decurio ſive ϛρατηγὸς conſtitutus, quum admirabili virtute Perſas Meſopotomia & Adiabena quoque expuliſſet, & Orientis imperium ſine aquilis

aquilis Romanis reſtituiſſet A. D. 264. a Gallieno Auguſtus renunciatur, dato imperii conſortio ſecundum fidem nummorum & tot hiſtoricorum, Gallieno & Saturnino coſſ.

Manſit quoque in ea familia purpura ne vix muliebris per ſeptennium, donec ob adfectatum Ægypti & Orientis totius imperium A. D. 272. humeris Zenobiæ demum Auguſtalem chlamydem Aurelianus Victor detraxerat. Ita quidem nummorum anni bene inter ſe conveniunt, Odenathi, Zenobiæ, Herodiani, & Vaballathi: non alio calculo.

Συγκλητικὸς] Senator, nondum adſumptis vel prætura vel imperio.

Ουαβαλλάθου] Vaballathi quidem iſtius nepos ejuſdem nominis quinque annos in ſinu matris Zenobiæ ſummam rerum tenuit; & cum averſa facie Aureliani in argento viſitur. Verum *ucrim* quod in illis nummis viros doctos adeo vexat, nihil aliud eſt quam Arabum اكرم, *carim*, illuſtris, nobiliſſimus.

Νασώρου] Naſores eſt defenſor, adjutor eodem ſermone, ناصر, *naſer*.

Ad tertium decimum.

Ἰούλιον Αυρήλιον] Prius itaque prænominum adſcripſit ſibi Zebidas a Maximino Auguſto, alterum ab Alexandro.

Ζεβείδαν] Hic autem Ζαβείδας, Ζεβείδας & Ζάβδας; hæc enim nomina Syris idem denotant, scilicet זבידא, *zabida*, & זבדא, *zabda*, donum, sive Theodorus; non alius parebit esse quam strenuus ille ductor militiæ Orientalis, qui mandato parum prudenti Zenobiæ Romanis præfectis Ægyptum postea eripuit, Zosimo & Pollione & Vopillo referentibus, si lectiones pravas librorum mecum emendaveris.

Ασθωροβαίδα] Nomen satis longum, quod protector servorum significat, ساتر عبيدين, *Saterobædin.*

Ολογεσιάδα ἐμπορίαν] Vologesiam enim aut Vologesicertam, id est, Vologesis urbem, ejus nominis princeps Parthicus A. D. LI. in Adiabena condiderat ad Tigridis angulum maxime Occidentalem, ubi nunc Tacrit, ceu locum opportunum magis Ctesiphonte, mercatoribus præsertim Syris & Palmyrenis, & hyemali mansione aptum. Vide Plinium *sexto naturalium*. Ologeses autem est الغ شاه, *Olog sah*, rex magnus.

Ad quartum decimum.

Αὐλ. Αὐρήλιος] Heliodorus ille a Philippo vel Maximino & ab Alexandro Augusto prænominatus est. Idemque memoratur mo-

monumento ſequenti & in XXIII. quod Roma hodieque ſervat.

Ad ſextum decimum.

Πύπλιον ἢ Ποπίλιον] Nam Orodes Valeriani imperatoris prænomen grato animo uſurpavit.

Ουορώδην] Vorodes, frequens nomen principum Parthiæ, ὑρώδης Plutarcho, ὀρώδης aliis, eſt اورودة, *Urudah* aut *Orodah*, ϛρατιώτης: vel potius Armeniorum ՈՐԴԻ *ordi*, filius.

Παλμυρηνὸν] Ita nummi, ita ſcriptores Græci & Latini, qui poſt Flavium Joſephum & C. Plinium Secundum ſcripſere. Nemo vero quiſquam, quod ſciam, ante Cæſarum tempora ea voce uſus eſt. Palmyra autem exſtincto ferme nomine Macedonico, Tadmora hodie vocatur. Nam, ut ait Marcellinus, *limitis Orientis urbes pleræque, licet Græcis nominibus adpellentur, primogenita tamen nomina non amittunt, quæ eis Aſſyria lingua inſtitutores veteres indiderunt.* Ita in ipſa Arabia Boſtra, בצרא, cum vulgo manet; quando Græca adpellatio Petra rarius legitur. Sic Thapſacum ceſſit Syræ voci Tormidæ ترميدة, Pella Buti. Salomon igitur ſapientiæ laude cæteros reges Judæorum excellens, quo limitis regni ſui ad Vulturnum ter-

terminum alterum conſtitueret & firmaret in Aram Soba, quam Syriam Euphrateſiam interpretor, ſive in Hamath, quæ eſt Syria Libaneſia, maximam urbem condidit, ait Joſephus, Thadamoram nomine, ſive Themar, aut Thamar, ut bis ſcribitur in ſacra ſcriptura Maſoretarum & toties in exemplaribus Hebraicis tempore Hieronymi: aut ſonorius Tadmar vel Tadmor, ut Thabor, Itabarium: Simyra, Taximyra: quomodo iidem Maſoretæ legere nos jubent Regum priore, & omnis librarius Judaicus, Græcus & Latinus profert in Paralipomenis. Unde recte, ut ſolet fere ubique, obſervavit Hieronymus ad Ezechielis cap. 47. Palæſtinæ plaga Auſtralis, aut potius εὐρόνοτος, (id enim ſæpius ſignificat Theman in libris ſacris) incipit a Thamar, *quæ urbs in ſolitudine eſt, quam & Salomon miris operibus exſtruxit, & hodie Palmyra nuncupatur, Hebræoque ſermone Tamar dicitur, quæ in lingua noſtra palmam ſonat.* Dein ſequente capite cauſam vocabuli addit: *Ab eo quod ibi palmeta ſint plurima, quidam putant hoc ſortitum vocabulum.* Prætereundum autem non eſt, divino Ezechieli & Plinio Secundo de ſitu Palæſtinæ Vulturnum verſus bene convenire. Ait enim ſcriptor ſacer illam plagam arenarum æquore ſatis munitam, ὡς πλάγιον τι χεῦμα δεινοῖν ἐρήμαιν, ut loquitur

quitur

quitur Appianus, ad Austri terminum de Thamar usque ad aquas contradictionis Cades, quo de loco sic Eusebius in Geographia sacra: Καδὴς, ἡ πηγὴ τῆς κρίσεως ἡ παρατείνουσα τῇ Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας. Ita Codex noster scriptus. Simili modo elegantissimus & nobilissimus scriptor Plinius Secundus: *Syriæ Palmyrenæ solitudines usque ad Petram urbem pertinent.* Et alibi idem: *Ad Petram utrumque bivium, eorum qui & Syriæ Palmyram petiere, & eorum qui a Gaza venerunt.* Munitionis autem Salomonicæ, quam prædicant sacræ literæ & historia Josephi, firmitatem sensit omnino post tot sæcula Aurelianus Augustus. Nulla enim, inquit Vopiscus, pars muri Palmyræ est, quæ non binis ac ternis balistis occupata sit. Ignes etiam tormentis jaciuntur. Ridebant etiam propugnaculis freti cives Palmyreni Romanum imperatorem per transennam murorum. Similiter Zosimus, Παλμυρηνῶν τωθαζόντων ὡς ἀδύνατον ἁλώσεως. Vidimus jam de conditore primo: quem ad tantas constructiones & finis regni, & palmarum copia, & aquæ calidæ, & propinquus Euphrates, & mercatura Assyria invitarunt, sicut Josephus Judæus primus observaverat, dein Plinius Secundus ex parte, atque mercatores Angli nuperrimo itinere demum comprobarunt. Verumtamen tanti domicilii, quantum jam e rui-

nis

nis æstimamus & lugemus, non Salomon auctor esse potuit, quanquam ingentia sibi palatia, & admirabilem Deo vero ædem exstruxerat, non alius aliquis, quam satrapiarum duarum & septuaginta dominus & totius Asiæ rector a mari Syriaco ad Indum flumen, & Alexandri sui simillimus, Seleucus Nicator. Is, cum Antiocho nimium dilecto filio, præter Stratonicen uxorem, Babyloniam & Persiam concessisset, Salomonis regis Judæi veterem urbem magnificentissimis ædificiis illustravit, velut nidum mercaturæ Syriacæ & Persicæ, imo tamquam solium aptum unde filii sui regimen & fortunam despiceret. Notum autem est & tot civitatum adpellationibus in hoc usque tempus deductum, statuisse ubique potentissimum illum principem nominibus consanguineis aliisque urbes, ut sermo Macedonicus ferebat. In his ergo Palmyram dictam arbitror imitatione veteris nomenclaturæ, Tadmor, pro φοινίκη communis Græciæ, ut Ἀπάμεια, Πέλλα, & aliæ. Nam a glossa illa Macedonum πάλμυς, παλμύρα, φοίνιξ, Φοινίκη palmam acceperunt Latini. Observat quoque Theophrastus ex palmis præstare basilicam & extra Bagoæ Belve hortos vix reperiri; eam proprie Palmyram dici puto. Imovero ne minus dubitemus, urbem illam, quomodo & Jericho, propter palmarum copiam עיר התמרים,

ir

ir tamarim, nuncupari, & Palmyram, in triumpho Gallieni victoria æterna in nummis septies aut pluries tam palmam quam laurum gestat. Gallienus enim, quod ait Pollio, monetam Odenathi, is enim revera Persas vicerat & depulerat, qua Persas captivos traheret cudi jussit. Quod & senatus & urbs omnis gratanter accepit. Cn. autem Pompejus, quantum ex Dione colligere licet, A. ante Christum 63. Palmyram primus Romanorum cepit, & præsidio Romano coërcuit. Quamquam post illa tempora respublica Palmyrena, sicut & principes scenitarum Arabum Acbarus & Alchandonius, in medio quasi duorum imperiorum posita, ad partem fortiorem amabat accedere. Jam post mœnia Salomonis, & basilicas Seleuci, templa Hadriani sepulchrave si memorem, aut castellum Diocletiani, aut Justiniani magni propugnacula, nihil me ornamenti addere Palmyræ existimabo, sed molem solam ac rudimentum, si cum operibus magni Seleuci ea conferantur. Æquum igitur fuit ac gratum, ut a tanto conditore senatus populusque Palmyrenus epocham temporum producerent: quod præter Chronicon Alexandrinum nummi adhuc monstrant, & de urbe illa & de aliis multis Syriæ quam Phœniciæ; sed non de omnibus. Antiochia enim ipsa magna mater Syriæ, omissa Seleuci memoria a Julii

Cæ-

Cæſaris dictatura perenni incipiunt, Tyrii a Zabina regina, Aſcalonitæ ab Octaviano Auguſto, & a Domitiano Gazenſes. De ſitu quidem Palmyræ quicquam his addere, non eſt otii noſtri, non ægritudinis. Sufficiat dicere, mercatores Anglos id verum reperiſſe, quod Joſephus & Plinius jamdiu adfirmaverant, mirabilem illam urbem itinere ſex dierum a mari Syriaco abeſſe, ſed diurno ab Euphrate flumine, ſi oppidorum, quæ tranſierunt noſtrates, poſitus conſideremus.

Βήλα] בעל, *be'el*, dominus. Mox Καβοσαίρσα eſt a קבע שרשא, *cebæ ſarſa*, fixio ſtirpis & radicatio.

Ad nonum decimum.

Cεβαςου] Is erat Alexander imperator.

Αρσαπήτην] Quid hoc monſtri eſt? Malo ἀρχαγέτην.

Cάλμης] שלמא, *ſalma*, perfectus, integer.

Μαλώχα.] ملوك, *malucon*, & ملاك, *malacon*, rex.

An-

ANNOTATIONES THOMÆ SMITHI IN MONUMENTA PALMYRENA.

ANtequam notas, quibus monumenta hæc illustrari possint, aggrediar, pauca de Palmyra, illius initiis, situ, nomine, item de æra annorum, quibus marmora signantur, præfari omnino oportet.

Tadmoram civitatem, postea Palmyram nuncupatam, in deserto superioris Syriæ sitam, olim a Solomone conditam exstructamque fuisse, e sacris literis constat, 2 Chron. VIII: 4. quem textum reddit vulgatus Latinus Interpres, *& ædificavit Palmyram in deserto:* (ita enim scribi debet, non Palmiram, ut male excuditur) jactis nimirum ab ipso primis fundamentis, cum nunquam antea habitaretur, ut male in sua versione Arabs Interpres innuit, quasi dirutam suisque ruderibus jacentem tantum reparasset. Hæc Græcis Interpretibus in exemplari Vatiano Θοεδμὸρ, in Alexandrino Θεδμὸρ. In loco parallelo 1 Reg. IX. ubi quoque de urbibus ab illo Rege sapientissimo & magnificentissimo aut exstructis aut munitis agitur, multi versus in codice Vaticano desunt, qui in Ebraico, vulgata Latina versione, inque versionibus Syriaca & Arabica, & etiam in Alexandrino reperiuntur,

in quo diverso modo scribitur, v. 18. καὶ τὴν Θερμὰθ ἐν τῇ ἐρήμῳ. S. Hieronymus in libro de locis Ebraicis, *Thermoth civitas, quam ædificavit Solomon in deserto.* Ita enim ad fidem codicis manuscripti edidit Erasmus Basileæ 1537. licet postea Victorius in sua versione reposuerit *Themor.* Ab hac autem varia lectione Græca verisimile est S. Hieronymum istud nomen formasse: quod vix alibi occurrit. Thermoth enim mihi quidem videtur ex inversione & transpositione literarum fluxisse a Θαδμὸρ, τοῦ δ in θ, ejusdem organi literam, mutato. Josepho Θαδαμόρα. Videtur provenire ab Arabico ذمر, *damara, instigavit, provocavit ad pugnam:* inde ذمر, & ذمير, *damiron, vir fortis, suorum protector & defensor.* Nomen ergo urbi, quæ in extremis dominii Solomonici finibus condita, propugnaculum erat contra impetus & incursiones hostium, bene impositum. Nec obstat, quod Tadmor a Gieuhario, Abulpharagio, aliisque Scriptoribus Arabibus scribitur تدمر, cum د & ذ, literæ ejusdem cognationis, fere eundem sonum habeant, hac blæse & quasi cum aspiratione pronunciata, illa vero fortius.

Errat S. Hieronymus, qui in commentario ad Ezechielis XLVII: 19. & XLVIII: 28. juxta Ebraicos codices legendo תמר. *Tamar,* eandem esse vult cum Palmyra: cujus verba hic apponam. Ad illum locum: *Hic vero terminus plagæ australis, h. e. meridianæ, incipit a Thamar, quæ urbs in solitudine est, quam & Solomon miris operibus exstruxit, & hodie Palmyra nuncupatur, Hebræoque sermone Tamar dicitur, quæ in lingua nostra palmam sonat.* Ad hunc vero: *Thamar*

mar ipſam, de qua jam diximus, quam nunc Palmyram vocant, & olim a Solomone conſtructa eſt, (palma enim Hebræo ſermone Thamar appellatur) ab eo, quod ibi palmeta ſint plurima, quidam putant hoc ſortitum vocabulum. Situs repugnat. Palmyra enim ad Orientem Hieroſolymorum protenditur: urbs vero iſta eſt limes Paleſtinæ Syriacæ ad auſtrum. Omnino illic juxta Septuaginta Seniores legere debemus Θαιμάν. Teman autem notiſſima Idumæorum regio, cujus in ſacris literis frequens occurrit mentio, ob ſitum auſtralem ita nuncupata. Ob affinitatem igitur ſoni Tamar & Tadmor, nomina diverſæ originis & diverſi ſignificatus, ab Hieronymo confunduntur. Ii vero, qui ſuavi hoc inſomnio abrepti, Palmyram a palma, quaſi a multitudine palmarum, derivari volunt, mire decipiuntur. Nomen ergo Palmyra juxta hos erit Latinæ originis, quod plane putidum commentum eſt: neque enim quicquam cum lingua Latina, niſi ex accidente, & in priori parte ex cognatione ſoni, commune habet. E Græcia omnino etymologiam illius petere oportet. Pudet vero in aliorum hariolationibus refutandis immorari. Quidni etiam & ipſe pari venia & licentia hariolabor? Sita erat urbs hæc, uti maxime liquet, in ſolitudine, & in ſolo ſalſuginoſo, & prope vaſtam ſalis planitiem. Cur non ergo nomen inde deſumi poſſit? Civitas collocata & exſtructa ἐπὶ ἁλμυρᾷ viz. γῇ, ob ſingularem & illi maxime peculiarem poſituram & ſitum: cum cæteræ urbes a Fundatoribus ſuis condantur ἐπὶ ποταμῷ aut ἐπὶ θαλάσσῃ. Inde oppoſitio clara ex natura ſoli, juxta quod urbs iſta ædificatur. Nec exceptio valet, tum dici oportuiſſe φάλμυρα; cum notum ſit, Græcos ab aſpirationibus, quas Grammaticæ leges ſolent inducere, ſæpenume-

ro abhorrere. Ita Græcis Pygmalion pro Phygmalion, nomen Phæniciæ originis, ut dudum obſervavit Scaliger: quod tamen illo modo ſcriptum occurrit in fragmentis Menandri περὶ τῶν ἐν Τύρῳ βεβασιλευκότων.

Sed de ſtatu hujus urbis, quot quantaſque mutationes, immota, ut videtur, regiminis politici forma, ſervatis nimirum ſuis juribus priſcaque αὐτονομίᾳ, poſtea ſubierit, ſub Aſſyriis, Perſis, Macedonibus, Parthis, Romanis uſque ad tempora Aureliani, qui illam victa Zenobia, fœmina potentiſſima, expugnavit, tandemque ob ſtragem militum præſidiariorum, quos illic reliquerat, Romam petiturus, a rebellantibus civibus factam, acri indignatione accenſus, reducto ex Europa exercitu, in Palmyrenos immaniſſime ſæviens, evertit: quomodo etiam ſub Chriſtianis Imperatoribus denuo inſtaurata floruerit, ad dignitatem & honorem ſedis epiſcopalis erecta, noviſque propugnaculis φρούριον iſtud a glorioſiſſimo Imperatore Juſtiniano munitum fuerit, donec labaſcente Græcorum imperio occupaverint Arabes barbarique Turcæ, diſſerere non eſt animus: cum ea cuivis Lectori in iſtorum temporum hiſtoriis Græcis Romaniſque vel mediocriter verſato ſatis obvia ſint; quorumque, ſi quis id operæ pretium fore duxerit, compendiariam narrationem ex capite tertio diſſertationis ſecundæ longe eruditiſſimi viri, D. Noviſii de epochis Syro-Macedonum petere poſſit.

Quod vero auſpiciis Seleuci Nicatoris, totius Syriæ domitoris, ex ruinis ruderibuſque, quæ Aſſyrii induxerunt, quaſi de novo condita, majorique quam antea habuiſſet ſplendore aucta fuerit Palmyra, licet id ex expreſſiſſimis Strabonis, Appiani, aliorumque teſti-

teſtimoniis non conſtet, tamen concinne ac commode colligi poſſe videtur. Nam Rex ille, prudentiæ ac fortitudinis laudibus pariter inſignis, ut utar verbis Ammiani Marcellini lib. XIV. *abuſus multitudine hominum, quam tranquillis in rebus diutius rexit, ex agreſtibus habitaculis urbes conſtruxit, multis opibus firmas & viribus: quarum ad præſens pleraque licet Græcis nominibus appellentur, quæ iiſdem ad arbitrium impoſita ſunt conditoris, primogenia tamen nomina non amittunt, quæ eis Aſſyria lingua inſtitutores veteres indiderunt:* inque harum numero Palmyram ſive Tadmoram, urbem binominem, jure recenſeri poſſe quid vetet? præſertim cum non longe poſt inter celeberrimas Syriæ civitates eminuerit. Palmyrenos autem in ſignandis annis æra Seleucidarum pariter ac alios Syriæ populos uſos fuiſſe, ſequentes Inſcriptiones luculentiſſime demonſtrant: de qua hic ὡς ἐν παρόδῳ paucis agam.

Hæc æra deducenda eſt a decimo tertio anno poſt Alexandri obitum, cum quo concurrit primus Seleuci annus. Anno enim ſuperiori, h. e. duodecimo a morte magni Macedonis, ad finem vertente, dux ille fortiſſimus e partiariis Alexandri ſucceſſoribus, expugnata & capta Babylone, Aſiæ, & præcipue totius Syriæ, imperium ſibi poſteriſque ſuis victricibus armis aſſeruit. (*a*) Euſebius de demonſtratione Euangelica lib. VIII. καθ' ὃν i. e. temporibus Oniæ Pontificis, Σέλευκος Βαβυλῶνα κρατήσας, τὸ τῆς Ἀσίας περιτίθεται διάδημα, ἔτει δωδεκάτῳ μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτήν. Quod præclare quoque obſervavit Vlugus Beigus, Tamerlani magni nepos, in diſſertatione de Epochis celebrioribus Orientalium, quam Vir Doctiſſimus Joannes Gravius,

 olim

(*a*) Pag. 39. edit. Pariſ. A. C. 1628.

olim Astronomiæ apud Oxonienses Professor Savilianus, Persice & Latine edidit. cap. 11. *de cognitione Epochæ Rumææ sive Græcæ:* cujus verba hæc sunt. (*b*) *Hæc epocha die Lunæ, elapsis annis duodecim solaribus a morte Alexandri, filii Philippi Græci, initium duxit.* Ab hoc ipso tempore, ut annotavit Eusebius, τὴν Ἑλλήνων βασιλείαν ἡ τῶν Μακκαβαίων γραφὴ καταριθμεῖσθαι ἄρχεται: *Græcorum regnum numerare incipit Maccabæorum historia.* Ibi enim appellantur ἔτη βασιλείας Ἑλλήνων. Inde ab Arabibus & Persis æra hæc nuncupata تاريخ اليونانيين, *Epocha Græcorum*, sive communius تاريخ رومي, *Epocha Rumæa*, sive *Rumæorum*, i.e. Græcorum. Chrysoccæ ἔτη Ῥωμαίων. Ita Orientales olim Græcos appellabant, ut hodie Turcæ. Juxta hanc æram multæ civitates populique Syriæ & Mesopotamiæ, & Arabes quoque, tum Christiani, tum Mahommedicæ insaniæ & superstitionis sectatores & discipuli, annos suos computare erant soliti: qua potissimum usus est (*c*) Albatanius in suis cœlestibus observationibus, quas Aracæ sive Aractæ ad Euphratem ante octingentos annos habuit. Incepit ergo hæc æra anno periodi Julianæ 4402. a calendis Octobribus: h. e. annis 312. ante vulgarem Christi epocham: quod ex Inscriptione XI. ubi de tempore, quo Julius Philippus Arabs præfectus Prætorio erat constitutus, agitur, certo constat. Hinc facili applicatione anni æræ Seleucidarum, in marmoribus recensiti, annis Christi assignari possunt. Plura hic addere nunc non necesse erit. Qui subtiliores intricatioresque Syriacæ chronologiæ apices edoceri vult, adeat, & quidem cum fructu

(*b*) Pag. 17: Londini 1650.
(*c*) Viz. anno Hegiræ 269. Christi 882.

ctu maximo, consummatissimos horum temporum supputatores, Josephum Scaligerum de emendatione temporum lib. v. Jacobum Usserium Armachanum de Macedonum & Asianorum anno solari, & supra laudatum Henricum Novisium. His prælibatis, ad annotationes in marmora Palmyrena, quæ primo loco & præcipue explicanda suscepi, progredior.

Ad monumentum primum.

ΓΙΧΟC. An ab Arabico غيّق, *gaijak*, *perturbatus & inconstans in consilio?*

ΜΟΚΙΜΟΥ. Nomen hoc apud Syros satis commune, in hisce monumentis quinquies reperitur. Μόκιμος, *stabilis*, *constans*, nimirum a quarta conjugatione τοῦ قام, inde مقام, *mokam*, *successor*, quasi positus & constitutus loco alterius; ut explicat doctissimus Golius

ΚΑΙΑΚΙΑΑCΙCΟΥ. Ita in exemplari ex Syria transmisso, quod apud me habeo. Vox, ut videtur, admodum perturbata, nec qualicunque conjectura facile restituenda. Quid si, unica litera transposita, legeretur. ΚΑΙΑΚΙΑΑCΙCΟΥ? a قلق, *kalaka*, *commotus & inquietus fuit*, & a لزيز, *lazizo*, *vehemens*, *conjunctus*, *& individuus socius*. Sed fortasse probabilius videbitur legendum ΤΟΥ ΚΑΙ ΑΚΙΑΑCΙCΟΥ, in quo nomen *Dei*, cum epitheto *fortis*, continetur. אל עזוז, *El azzuz* Ebraice, الله عزيز, *Alla aziz* Arabice. Sed hoc est hariolari; & omnino pudet.

ΜΑ... ΟΥ. In MS Incertum, an ΜΑΛΧΟΥ, ΜΑΝΝΑΙΟΥ, vel quippiam tale: nec refert.

Si numeri recte in charta, prout exstant in marmore, signentur, erit hæc Inscriptio omnium, quas viderunt nostrates ὁδοιπόροι, antiquissima, anno nimirum æræ Seleucidarum CCC. XIV. h. e. æræ vulgaris Christi tertio. Sed spero Descriptorem mihi audaciæ veniam pro candore suo indulturum, si, annon illic exstitisset ΔΙΥ, quo anno & mense monumentum sequens Elabeli conditum erat, dubitavero. Præterea figuræ literarum cum tanta antiquitate non conveniunt. Nam ut optime observavit Vir Eruditissimus, (d) D. Harduinus, τὸ C pro Σ vix occurrit in nummis aut marmoribus *ante Domitiani principatum, post illum non aliter fere:* veteri forma pingendi σίγμα per Σ prorsus ablegata. Quod de characteribus literarum Ε & Ω pariter dicendum est. Hoc plane invictum mihi videtur argumentum, aut Quadratarium aut Exscriptorem in notatione anni hujus marmoris errasse.

ΞΑΝΔΙΚΩ. Ita semper scribitur cum Δ in hisce monumentis.

Ad secundum.

ΕΚΤΙCΑΝ. Male, ni fallor, exscriptum pro ΕΚΤΙCΕΝ. Hoc enim monumentum ab Elabelo solo, ΑΥΤΩ, (ita exerte legitur in MS. non ΑΥΤΟΙC) sibi & filiis conditum erat. Mannæus, Sochæus, Malchus, ad eundem pertinent, & quasi agnomina debent reputari, assumptis, ad ipsum a reliquis ejusdem nominis

(d) De nummis antiquis populorum & urbium pag. 15. & de nummis Herodiadum. pag. 31, 84.

nis distinguendum, & avi & proavi nominibus. Filius erat Vaballathi, quod nomen videtur a Palmyrenis amari: de cujus origine mox agam.

ΕΛΑΒΗΛΟC. Quasi a Deo Belo. Belus autem a בעל, sive contracte בל, quod Chaldaice, *dominum* significat, ut omnes norunt.

ΜΑΝΝΑΙΟC. A مانع, *mana*, *largitor*, *munificus*: vel potius a مَن, *manua*, *benevolus & benignus fuit*, *bene fecit*.

COXAEIC. Forte pro COXAHC, diphthongo *ει* in hisce Inscriptionibus interdum pro vocali *η* posita. Incertum, an a سكا, *saka*, sive *ab assiduitate laboris*, an potius Elabelus fuerit ortu *Sochaus*, non a civitate Σοκχὼθ, *Socbotha* in Judæa, quam condidit Roboamus, filius Solomonis, II Chron. II: 7. Sed a *Sochis*, (ΣΟΧΟΙC) Assyriæ urbecula, de qua Arrianus in lib. II. expedit. Alexandri: Ἡ δὲ χῶρος οὗτος ἐστὶ μὲν τῆς Ἀσσυρίας γῆς, ἀπέχει δὲ τῶν πυλῶν τῶν Ἀσσυρίων ἐς δύο μάλιστα σταθμούς.

ΜΑΛΧΟC. A מלך, sive ملك, *malech*, *rex*. Nomen apud Syros & Arabes admodum frequens. *Malchus* servus Pontificis Judæorum, apud S. Joannem XVIII: 10 *Malechus* Nabatæus apud Dionem lib. XLVII. & *Malechus*, Podosaces nomine, Phylarchus Saracenorum apud Ammianum Marcellinum lib. XXIV. Ita quoque a pueritia lingua patria nuncupatus fuit Porphyrius philosophus. Nomen enim *Malchi* præceptor ejus Longinus in vocem cognatæ significationis, ΠΟΡΦΥΡΙΟΝ, Græcorum auribus longe jucundiorem gratioremque convertebat. Purpureæ enim vestes erant propriæ Regum & Imperatorum. V. Enapium

napium in vita Porphyrii. Ut a cæteris ejusdem nominis recensendis abstineam.

ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ. *Vaballathus* a vehementi mentis impetu nuncupatus. وبل, *vabala* enim, *acriter persecutus fuit prædam*, notat.

Ad tertium.

Teibæ ab oriente Palmyræ versus Euphratem, quam tertio die attigerunt, lapis muro Moscheæ inversim affigebatur, hoc modo inscriptus.

ΚΕΡΑΥΝΙΩ. *Jovi fulminatori.* Titulus frequens & in inscriptionibus & in nummis. V. illustrem Spanhemium de usu & præstantia numismatum dissert. v. & eruditissimum Novisium de epochis Syro-Macedonum, dissert. III. cap. 8. Composita Jovis epitheta apud Homerum Τερπικέραυνος & Αργικέραυνος vel pueris nota.

ΑΓΑΘΑΝΓΕΛΟϹ. Ista fuit antiquorum temporum orthographia, quam posteriores Grammatici immutarunt. Infinita enim pene occurrunt τῦ ν ante γ & κ in vetustis membranis, marmoribus, & nummis exempla, cuivis vel indiligenti Lectori satis obvia.

ΑΒΙΛΗΝΟϹ. Abila urbs Cœle-Syriæ, quam recensent, *(c)* Plinius & Ptolemæus in regione Decapolitana. Est & alia urbs ejusdem nominis in Palæstina, quam a priori distinguit Stephanus Byzantinus: Αβίλη πόλις ἐπὶ τῷ Ιορδάνῃ: h. e. citra istum fluvium, cujus

(c) Nat. Hist. l. v. c. 18. *Jungitur ei* (Judææ) *latere Syriæ Decapolitana regio, a numero oppidorum, in quo non omnes eadem observant.* Postea: *Intercursant cinguntque has urbes tetrarchiæ, regionum instar singulæ, & in regna contribuuntur: Trachonitis, Paneas, in qua Cæsarea cum supra dicto fonte, Abila, Arca, Ampeloessa, Gabe.*

cujus sæpe meminit Josephus. Utraque vero regio Decapolitana (a numero decem urbium nuncupata) tam Phœnicum quam Syrorum , ex aliqua parte ab invicem interfluo Jordane olim distincta, ob vicinitatem & conterminos fines interdum confundi videtur. Agathangelum vero Syrum potius quam Palæstinum fuisse crediderim.

Reliqua de altaribus aliisque monumentis votivis pro salute felicibusque Imperatorum expeditionibus , pro domus augustæ incolumitate , pro denique illorum vitæ & imperii perennitate, & de ædium sacrarum apparatu & choragio , a quamplurimis Philologis millies explicata & cognitissima, nulla illustratione egent.

Ad quartum.

Columnas, obeliscos, & altaria in perpetuam Benefactorum, qui de patria est Dis municipibus præclare meriti sunt, memoriam erigere , ab omni ævo apud quasvis bene moratas gentes solenne erat , istiusmodi monumentis illorum virtutes & pietatem suamque gratitudinem testaturas.

ΒΑΡΕΙΧΕΙΝ. Βαρείχην. ברך, *baruch*, Ebraice *benedictus*, & بَرِيك, *barik*, Arabice *benedictione & copia abundans*. *Baruch* , minister & Amanuensis Jeremiæ Prophetæ; Βάρυχος Græce, & cum additamento divini nominis Jah, *Barachias.*

ΑΜΡΙΣΑΜΣΟΥ. *Amri* , *Omar*, & *Omri*, nomina apud Palæstinos , Syros, & Arabes frequenti in usu. Hic distinctionis gratia additur Σαμσος a שמש, sive شمس, *sams*, quod *Solem* significat. Hinc Esseni , qui , ut (*f*) Philo & (*g*) Josephus scribunt , bis sin-

(*f*) περὶ βίου θεωρητικοῦ.
(*g*) De bello Judaico lib. II. cap. 12.

ſingulis diebus h. e. ad ortum & occaſum Solis, facie εἰς ἥλιον. h. e. ut ego interpretor, verſus Solem converſa, ſolennes orationes habuere, quod alibi fuſius probabo, a (*b*) S. Epiphanio nuncupantur Σαμψαῖοι, h. e. Ηλιακοὶ, ut ille recte vertit.

ΙΑΡΙΒΟΛΕΩC. Ιαειβολεὺς eadem vox eſſe videtur, quoad originem ſuam, cum Ιαειβώλῳ, de quo poſtea, licet diverſæ formæ.

Notæ numerales anni eraſæ erant, nec potuerunt legi: quod dolendum eſt.

Ad quintum.

ΑΛΙΛΑΜΕΝΑ. حليل, *halil, conjux, maritus, contubernalis:* vel خليل, *chalil, amicus intimus:* & امين, *amin, firmus, ſecurus, fidus.*

ΠΑΝΟΥ. Forte a فان, *phana, evanidus, caducus, ætate confectus.*

ΠΑΝΟΥ ΜΟΚΙΜΟΥ. Ita in exemplari manuſcripto, juxta quod harum Inſcriptionum editio in Actis Philoſophicis exigebatur. Ideo male interponitur articulus ΤΟΥ, qui hic plane abjiciendus eſt. Panus Mocimus unus idemque eſt hiſce duobus nominibus inſignitus.

ΠΑΤΕΡΑ. *Avum* interpretari oportet: non enim aliter ſibi conſtabit Inſcriptio, cum Alilamenes perſpicue hic nuncupetur filius Pani Mocimi, & ΤΟΥ ΑΙΡΑΝΟΥ, Airanis nepos. Quod vero πατὴρ ita reddi poſſit, non a vero abhorrere videbitur illi, qui modis loquendi

(*b*) Hæreſi LIII. pag. 461.

loquendi apud Judæos, Chaldæos, & Syros paulo diligentius attenderit. Quod unico exemplo demonstratum ibo. Certissimum est, Nabuchodonosorum, qui *pater* Baltasaris. Dan. v: 3, 11, 13. ter expresse nominatur, fuisse illius avum: Baltasarem identidem, illius filium nuncupatum, fuisse Evilmerodachi filium, & Nabuchodonosori nepotem: quod ex collata sacra historia cum aureis Berosi & Abydeni fragmentis manifestissime constat.

Ad sextum.

ΑΦΙΕΡΩΘΗ ΑΛΙΛΥΝΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΜΦ ΕΤΟΥΣ - Ita in MS. Legendum omnino Α ΑΥΔΥΝΑΙΟΥ h. e. primo die mensis Audynæi anni DXLI. quod certissimum est, nec a quoquam negandum. Numerus & ductus literarum hanc emendationem facillime admittunt. In cæteris Inscriptionibus, ut passim videre est, anno apponitur mensis Syro-Macedonicus. Nec minus solennis fuit apud Græcos & Romanos mos iste menses annotandi. Infinita pene apud Gruterum (*i*), Reinesium, & Sponium occurrunt exempla: ex quibus unum tantum, cum sit prorsus similis argumenti, hic subjiciam.

DEDICATVM K. OCTOBR.
L. CVSPIO RVFINO
L. STATIO QVADRATO COSS.

An lapis iste sit basis statuæ aut columnæ, sive tabula portæ fani, a Materno, Pappo, & Marco dedicati, ii, qui viderunt, in itinerario non animadvertunt,

(*i*) apud Gruter. M. LXXXII. 18.

tunt, ſolummodo contenti dixiſſe, magnam illius partem ſubtus terram defixam fuiſſe.

Mutilationes reliquaſque inter exſcribendum admiſſas alliterationes conjecturis reſarcire conari vix operæ pretium erit.

Ad ſeptimum.

ΜΑΛΗϹ. Proculdubio nomen Syriacum, nec temere immutandum, boni ominis & optandæ felicitatis cauſa, ملمي, *mali*, *opulentus*, *dives*, a parentibus pro more apud Judæos, Syros, Phœnices, maxime uſurpato impoſitum. Inde enim amor parentum erga liberos, quibus recens natis, fauſtis nominibus arreptis, bene ominantur, primo apparet. Gente & origine Malen, qui & Agrippas cognominatus, & quo nomine Romanis, ſive victoribus, & dominis, ſive hoſpitibus innotuit, Syrum fuiſſe, ex nominibus patris & avi liquet.

ΙΑΡΑΙΟΥ. *Jaræus* forte ab Ebraico ירא, *jare*, ſive Arabico ورأع, *timens*, *trepidus*. Nam veram omnium Syriacorum nominum ſignificationem pro certo eruere & firmare difficillimum, nec id quiſquam, niſi parum prudens judico, præſtabit.

ΡΑΑΙΟΥ. *Raæus* a רעה, ſive رعي, *pavit*, *cuſtodivit*, *rexit*, *curavit*. Sed ad certiora procedo.

Males ille erat Scriba iterum in ſolennibus ludis & conventibus conſtitutus: vel ſaltem pro iſta vice, quando Palmyræ aderat Hadrianus cum exercitu. De dignitate & munere τῶν Γραμματέων Seldenus ad marmora Arundelliana, Reineſius in præclariſſimo & nunquam ſatis laudato Inſcriptionum antiquarum Syntagmate,

gmate, & (k) Harduinus in nummis antiquis abunde egerunt: quorum ſcrinia expilare, ut turpe & inhoneſtum, ita in re manifeſta multijugam lectionem oſtentare, ex ſolis indicibus inſpectis conſultiſque, hominis vani & plane δοκησισόφυ jure cenſebitur.

Vir ſane ſui nominis Males, ſi de origine illius non prorſus male conjectatus ſum, & popularis auræ cupidiſſimus, qui, quo tempore Hadrianus imperator ſuſcepta verſus Perſidem & Arabiam expeditione illac tranſiret, benignitate magnifica tum erga hoſpites & advertores, tum erga municipes & concives ſuos exhibita, ΑΛΙΜΜΑ, ſeu, ut ſcribi oportuit, *ἄλειμμα*, *oleum* in illorum ſubſidium & refrigerium ſuppeditavit: Hadrianus autem anno regni undecimo, qui decimo die Auguſti anni Chriſti CXXVIII. finiebatur, Torquato Aſprenate & Annio Libone Coſſ. ab iſtius anni Juliani initio in Orientem ſuſcepto itinere, in Syriam pervenit, & inde per Arabiam in Ægyptum profectus eſt: ut ex nummis iſthoc anno, in multis Syriæ & Ægypti civitatibus, in illius honorem, dum præſens aderat, percuſſis, quorum meminit Harduinus, ad eundem annum clariſſime demonſtrat doctiſſimus (l) Pagius. Quamdiu vero Imperator ille Antiochiæ, aut Palmyræ, cæteriſve Syriæ urbibus inſederit, nondum liquet. Hoc autem primo illius in Syriam adventu Malen, præclaris muneribus apud ſuos defunctum, poſtea Romanorum exercitui verſus Arabiam & Ægyptum proficiſcenti inſerviiſſe, mihi quidem pluſquam veriſimile videtur. Sed res extra dubium fuiſſet poſita, modo calculus ſive notatio anni in marmore comparuiſſet. De hac vero aliiſque numerorum eraſionibus

(k) Pag. 331.
(l) Critic. in Baronii Annales.

bus passim obviis maxime dolendum est.

Oleum illud balneis Agrippæ sumptibus impensum, aut lampadibus, aut, quod huic Inscriptioni magis videtur accommodum, corporibus ungendis inserviebat. Apud Romanos, Græcos, Orientisque populos, uti hodie apud Turcas, non modicum ἀνδραγάθημα habebatur, balneas & lavacra erigere, aut ruinis prope obnoxia reparare, pecuniis quoque perpetuis dono datis ad ministrantium, ut præsto adsint, aliarumque rerum, puta, lignorum, olei, aquarum, quarum usus in thermis necessarius, procurationem: ut ejusmodi balneæ parietibus & pavimento integræ perennarent, & denique ut lavationes fierent gratuitæ; ut fuse ostendit Reinesius, vir undequaque doctissimus, & cum maximis hujus seculi viris merito comparandus, in prælaudato opere.

Cum vero balneorum usus in exercitationibus gymnasticis esset constantissimus, athletarumque corpora ad firmandos artus inducendumque vigorem ungerentur, beneficium hoc Agrippæ eo usque extendi posset, & merito quidem, modo ejusmodi palæstritarum collegia apud Palmyrenos tunc temporis instituta fuisse constaret.

ΥΠΗΡΕΤΗϹΑΝΤΑ. In Inscriptione XI. vox eadem occurrit. Proculdubio in ista expeditione Hadrianum comitatus est Agrippa, tanquam dux viæ, cui regiones istæ, per compendia viarum a militibus peragrandæ, erant cognitissimæ, & alia ministeria, quibus, utpote indigena, optime defungi norat, exercitui utilia obibat.

Ad Octavum.

ΕΠΗΚΟΩ. Elogia, quæ supremo ac vero numini maxime

maxime conveniunt, Jovi a superstitiosis Gentilibus, tum sparsim, tum cumulate, pro more attribuuntur. Ita nimirum pro versutia sua miseris cæcisque hominibus imposuit Diabolus, ut iisdem titulis, iisdemque ritibus ac cultu, quem ipse Deus instituit, æmulatione arrogantissima honorari voluerit. Vix quippiam elogium aut divinæ bonitati aut curæ ipsius & amori erga mortales, in angustiis dira necessitate constitutos, aut hostium vi oppressos, aut morbis, egestate, aut quocunque periculo, potissimum instante mortis meta, implicitos aptari poterit, quam τῦ Επηκόου, h. e. *Dei propitii & illorum preces facili aure exaudientis. Deus, qui exaudis orationem:* ut habet codex Ebraicus Psalm. LXIV. II. Phrasis quoque solennis, ἐπακούσας τῆς εὐχῆς Θεὸς apud Græcos Scriptores, a veri Dei cultu alienos: quod etiam dictat ratio naturalis. Mirandum vero, titulum hunc in altaribus, statuis, aliisque monumentis ob victoriam, salutem, aut beneficium qualecunque ex insperato collatum, erectis non frequentius comparere, tantumque bis in vasto opere Gruteriano, quod ex accuratissimo indice, inexhausta Josephi Scaligeri diligentia confecto, cuivis obvium est, reperiri.

ΒΩΛΑΝΟϹ. *Bolanus* Syrus ex nobili & antiqua familia satus, ut ex congestis recto ordine & serie majorum nominibus liquet. Ebraice & Phœnicice בועל עני *Boel* (Syriace *Baol*) *ani*, *dominus sive patronus pauperum & afflictorum.* Quidni enim participium primariam verbi significationem retinere possit, ac idem plane esse cum substantivo בעל *Baal*? *Boel* sive *Baol* juxta Græcæ linguæ genium cum terminatione usitata bene & recte redditur Βῶλος: quod ut hic in compositione præfigitur, ita quandoque postpositum in fine nominum propriorum, prout imponenti-

 bus

bus visum fuit, reperitur, ut hic *Jaribolus*, & in Inscriptione Græcæ tabulæ postea memorandæ ab Heliodoro Palmyreno apposita, *Aglibolus*:

ΑΓΛΙΒΩΛΩ ΚΑΙ ΜΑΛΑΧΒΗΛΩ ΠΑΤΡΩΟΙϹ ΘΕΟΙϹ. Neque enim ista lectio mihi videtur ullatenus sollicitanda, quasi errasset quadratarii manus, quod contendit Scaliger qui ΑΓΛΙΒΗΛΩ vult legendum. *Aglibolus* autem est *dominus temporis præfiniti*, h. e. qui fatales hominum vitæ terminos constituit. Vox enim אגל *aghal*. in alieno licet sensu in sacro codice semel tantum reperiatur, in lingua vero Arabica اجل, quæ per tot terrarum plagas diffusa, origines vetustosque vocum Ebraicarum significatus servavit, hoc sensu frequentissime occurrit. Bolanus apud Syros nomen satis notum, qualis ille Bolanus, (incertum Episcopus an Presbyter) in fronte epistolæ encyclicæ Assessorum Synodi Antiochenæ, de qua postea, contra Paulum Samosatenum scriptæ: e qua gente Nicomus Iconiensis Episcopus & Malchion Presbyter, illic quoque memorati, ex notatione nominum oriundi videntur.

ΖΗΝΟΒΙΟϹ. Forte ab obæsitate corporis primo ita nuncupatus, a زنب *zaniba*, pinguis fuit.

ΑΙΡΑΝΟΥ. *Airanes* ita boni ominis causa appellatus: ارن, *arin*, *alacer*, *lætus*.

ΜΑΘΘΑ. Idem ac *Matthan*, *Matthæus*, *Matthias*, *Mattathias*; nomina apud Syros & Palæstinos notissima. h. e. donum Dei. Græce Dositheus, Theodorus.

ΕΦΘΑϹ ΠΗΓΗϹ. In MS. ΕΦΚΑϹ. Hinc quidam affinitate soni ducti, ΑΦΑΚΑϹ legendum statuunt: argute magis, quam vere. Hanc enim παραδιόρθωσιν neque constructio verborum neque veritas rei feret: quod

quod paucis ostendendum. Αφακα, inquit (m) Zosimus, χωρίον ἐςὶ μέσον Ἡλιουπόλεως τὲ ϰ̀ Βύβλου, καθ' ὃ ναὸς Αφροδίτης Αφακίτιδ☉ ἵδρυλαι: *Aphaca locus inter Heliopolim & Byblum, ubi est fanum Veneris Aphacitidis:* fanum nimirum in luco acclivi & devio, ut Eusebius docet, lateraliter versus cacumen montis Libani excurrente situm, quo explendæ infandæ & spurcissimæ libidinis gratia confertim & quasi agminibus collectis impurissimi homines ac mulieres omni pudore vacuæ sese contulerunt, quasi sub tutela & patrocinio Veneris in locis istis impeditis, ubi nemo moribus gravis & modestus accedere ausus est, flagitiosa quæque perpetrare licuisset. Hanc turpem nequitiarum scholam tandem funditus everti jussit Constantinus Imperator: ut in oratione in tricennalibus habita de laudibus Constantini sect. VIII. fuse & eleganter ostendit idem Eusebius, ubi τ' ἐν Αφάκοις excidisse videtur: & iisdem verbis postea repetit in tertio de vita magni illius Imperatoris libro cap. 55. e quo hauserunt (n) Socrates & (o) Sozomenus. Sed fontis nulla apud Eusebium mentio. Lacum quendam in modum cisternæ artifici manu fabrefactum ab illo fano non procul abesse dicit Zosimus, de quo strenuus iste δεισιδαιμονίας Gentilium pugil multa miranda fingit: hunc lacum in flumen cognomento Adonidis, poëtices næniis delusus, Sozomenus convertit. An vero quicquam cum hoc lacu sive fluvio commune habeat fons in Inscriptione memoratus, viderint alii: vix enim illud admiserim: præsertim cum τὸ Εφκᾶς pro Αφάκης aut Αφάκας poni posse ab omni verisimilitudine abhorreat. Τὸ enim Αφάκα,

D 2 nomen

(m) Pag. 53. edit. Oxon. 1679.
(n) Hist. Eccl. l. 1. c. 18.
(o) Hist. Eccles. lib. III. cap. 5.

nomen loci, aut illius partis Libani, ubi templum Veneris condebatur, semper plurali numero effertur apud supra dictos Scriptores.

Deinde talem verborum positionem & ordinem non patitur Grammatica: quod pueri septennes norunt. Si enim proprium nomen fuisset, illud postponi oportuerat. Quid si ergo legerim ΙΕΡΑϹ, cum idem sit literarum numerus; quasi Bolanus cujuspiam sacri fontis prope Palmyram Curator fuisset constitutus? Restat hodie fons quidam perennis, per intervallum horæ, uti mos est apud Orientales locorum distantias metiendi, ab urbe dissitus, cujus latices, tanquam gustui maxime gratos & salubres, nostrates, quibus præ vino erant pro deliciis, experti sunt, mirisque celebrarunt laudibus. Sed in re obscurissima nihil certi statuendum est, donec novum lumen, quod opto, ex marmore iterum meliusque inspecto oriatur.

Hæc pridem scripsi, de vera hujus vocabuli lectione plane dubius; præsertim cum Descriptor, qui illud proprium fontis nomen esse vult, de ipsius fide & diligentia nos hac ex parte pene securos secum esse jusserit. Sed Londini consiliis cum Amico integerrimo, D. Bernardo, jam tum ex Hollandia reduce, cujus sublimi ingenio dubia quæque & difficilia, quæ in hisce Inscriptionibus occurrunt, facile in adnotationibus explicabuntur, hac de re communicatis, respondebat se alio exemplari adjutum legisse ΕΦΘΑϹ. De cujus sententiæ, in quam facilis ibam, veritate & certitudine confirmatior redditus sum, quod in nostratium Itinerario sive Palmyræ Notitia repererim, aquas calidas, canaliculis inclusas & perpetuo labentes, illic passim abundare: potissimum vero dimidio ab urbe versus occidentem milliari, in quas facile & commode descenditur,

ditur, & quo etiam hodierni incolæ valetudinis aut conservandæ aut redintegrandæ causa frequentes accedunt. Prope vero hunc rivum sive columnæ sive altaris (nam subdubitanter scribunt) effracti & disjecti integra basis manet, quæ hanc ἐπιγραφὴν exhibet.

ΥΠΟ ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ ΘΕΟΥ. In origine hujus vocabuli plane hæreo, an a ירה בועל, *Jara bol*, *Dominus ejaculator*, an a ירא בועל, *Jare bol*, *Dominus metuendus*. Cum vero neutra mihi rem accuratius perpendenti vix placeat, non invitus inducerer ad assentiendum D. Hallejo, qui admodum ingeniose censet illud derivandum a ירח בועל, *Jerach bol*, quasi idem esset ac *Deus Lunus*, si in Inscriptione Græca Heliodori Palmyreni non ΑΓΛΙΒΩΛΩ sed ΑΓΛΙΒΩΛΩ, quod etiam ab Exscriptore detortum vult ex ΙΑΡΙΒΩΛΩ, legi debuisset. Ille vero acrius contendit de suæ conjecturæ veritate, quod figura lunæ corniculatæ inter humeros pari intervallo versus caput alterutrinque surgentis in altera imaginum illic positarum conspiciatur. Concessa hac ingenii lascivia quid non exsculpere licet? Non aliter autem legerunt, quotquot jam per centum annos insigne illud monumentum curiosis exploraverint oculis: nec quicquam adhuc de variante lectione solertissimi Romanarum Antiquitatum indagatores memorarunt. Quis vero fuerit iste Jaribolus, plane hactenus incertum & inexploratum est: an peculiare Syrorum numen ab indigenis cultum, sive Deus ἐντόπιος, quales erant *Aglibolus & Malachbelus*, an cognomen cujuspiam Imperatoris de Palmyrenis merentissimi, inque Divorum censum post mortem relati, quem hoc titulo honorarunt: eodem modo, quo Antoninus Bassiani ex Sœmiade, Juliæ Mammææ sorore, filius, *E-*

lagabali, Syri numinis, *qui ubique fere* (verba sunt magni (*p*) Seldeni in laudatissimo de DIS Syris opusculo) *idem cum Sole agnoscitur*, nomen assumpsit. Si vero quispiam Seldeno ex metathesi literarum, & scriptionis & pronuntiationis in propriis nominibus ex una lingua in aliam, præsertim ab omni affinitate alienam, traducendis variatione, quod postulat, * *Alagabalum* pro *Agalibalo*, cujus etymon eruit, quasi עגל בעל *Agol baal*, seu Ζεὺς ἐπικυκλίδιος, *Deus circularis aut volubilis*, positum fuisse concessurus sit, Lectorem eruditum constituo arbitrum, an non *Agalibolus* ex similitudine soni, quem vox sive Græce sive Latine prolata exprimit, non sit prorsus idem, vel saltem parum diversus ab *Aglibolus*. Sed per me *Elagabali* nomen absque ulla mutatione maneat integrum: cujus veram etymologiam, utpote loco alieno, hic non venabor. Sed ad Jaribolum redeo.

Identidem occurrit in Inscriptione XI. Hoc tamen quod neutiquam celabo, videtur obstare, quo minus de aliquo Imperatore a superstitiosis adulatoribus inter Divos recensito intelligi possit, quod longum istud annorum in utrisque marmoribus signatorum intervallum non permittat, ab eodem, dum in vivis esset, Bolanum hujus fontis Curatorem constitui, & Julium Aurelium Zenobium testimonio commendari simul potuisse. Veruntamen cum Bolanus sit alterius Zenobii, ejusdem fortassis cum Julio Aurelio stirpis, filius, pene crederem, errorem in notis numeralibus admissum fuisse, & ΔΟΦ pro ΔΟΥ esse substituendum. Sed esto Deus topicus Jaribolus, non repugnabo: attamen constat ex Inscriptione IV. idem nomen viris longe infra

(*p*) Syntagm. II. cap. I. pag. 220. edit. Lugd. Bat. 1629.
* Pag. 223.

ſra dignitatem purpuræ conſtitutis, interdum attributum fuiſſe: niſi quis dixerit, ΙΑΡΙΒΩΛΟϹ & ΙΑΡΙΒΩΛΕΥϹ omnino inter ſe differre. In ejuſmodi ſalebris nemo pedem adeo firmiter figere poteſt, quin ſæpe impingat.

Ad Nonum.

ΜΑΡΘΕΙΝ. ΜΑΡΘΗΝ. Martha, nomen fœminis Judæis & Syris commune: a مرث, *maratha*, nimirum a lenitate & manſuetudine, qualis fœmina, erga maritum præcipue, eſſe debet, vel potius a Syriaco *martha*, domina. Inde B. Virgo Maria ab Arabibus quandoque nuncupatur مارت مريم, *marat Mirjam, domina Maria.*

ΚΑΠΑΔΗΤΟΥ. Καπαδήτης vel a خافض, *chaphid, a deprimendis ſuperbis*, vel a خفض, *chapda, a vita commode & leniter acta*, vel a قفد, *kapada, peregit & conſummavit opus.*

ϹΟΡΑΙΧΟϹ. An a شرق, *ſharaka*, quaſi *vir orientalis*: vel potius a ضراك, *dſorak, animo acer, ira vehemens*: unde *leo* hinc quoque dictus. Nomen proculdubio in vulgari uſu apud Syros. Inde (q) Jamblichus Chalcide, Cœle-Syriæ urbe, natus, in libello ſuo δραματικῷ, ſive de amoribus Rhodanis & Sinonidis, non modicam iſtius fabulæ amatoriæ partem Soræcho Soræchi filio attribuit.

Ad Decimum.

ΤΕΛΕΟΔΟΤΗΝ. In MS... ΕΟΔΟΤΗΝ. Si per apices litera-

(q) Apud Phot. in Myrio biblo Cod. xciv.

literarum liceret, vellem legere ΣΙΤΟΔΟΤΗΝ, *frumenti provisorem sive largitorem.* Quæ vox apud Græcos Scriptores frequenter occurrit. Nemo, qui Palmyræ & regionis illius solitudines longe lateque jacentes, sterilibusque arenis coopertas in mentem revocat, diffiteri poterit, munus illud comportandi annonam reliquumque commeatum e locis fertilioribus, ne cives, vel potius novæ coloniæ advenæ, ex urbe transmissi, fame premerentur, maxime fuisse necessarium, & dignitatis quoque maximæ.

ΤΗΣ ΜΗΤ...... ΝΕΙΑΣ. Μητροκολωνείας. Ita enim lacunam rectissime supplendam esse vox eadem mox plene repetita certissime indicat. Μητροκολωνεία autem ab ista urbe, ut mihi quidem videtur, distingui debet: utpote locus vel in campis prope desertum, vel cis Euphratem, excipiendis peregrinantibus destinatus, ut mercatores ex Perside, Mesopotamia, & Arabia in Syriam Palæstinamque transeuntes, aut e contra, Palmyram, ad quam aliter vix facilis per inhospita tesqua daretur accessus, commodius adirent. Videntur enim mercatores ejusmodi commoditatum defectu, relicta Palmyra, aliam viam securiorem & compendiosiorem, in qua ἐφόδια melius pararentur & suppeditarentur, nuper petiisse: quod sequentia verba plane innuunt, Septimium Vorodem, de quo in sequentibus Inscriptionibus, ἀνακομίσαντα τὰς συνοδίας ἐξ ἰδίων i.e. intermissos illos mercatorum solennes conventus & congressus in urbe patria revocasse seu reduxisse, conditis diversoriis receptaculisque, frumento reliquoque ad vitam necessario apparatu instructissimis: qui ob hanc magnificentiam in opibus οἴκοθεν in ista principali colonia supplenda, cujus & Prætor & Ædilis erat constitutus in usum extraneorum, (qui tamen cives Palmyrenos

suis

ſuis mercibus & ornaturi & ditaturi eſſent) impendendis inſigne a Præfectis Societatis mercatorum elogium adeptus eſt, & apud Senatum populumque Palmyrenum hac quoque de cauſa maxima floruit gratia, utpote de illis univerſis optime meritus. Jam enim a longo tempore i. e. ante tria ſecula & ultra, Palmyra divite commercio floruerat, & inter celeberrima Orientis emporia habebatur, ob commodum in utriuſque imperii tum Parthorum tum Romanorum confiniis ſitum. Inde iſta opum amplitudo accreverat: inde perpetuus iſte mercatorum confluxus. Ἔμποροι γὰρ ὄντες, ut ait (r) Appianus Alexandrinus, κομίζουσι μὲν ἐκ Περσῶν τὰ Ἰνδικὰ καὶ Ἀράβικα. διατίθενται δ' ἐν γῇ Ῥωμαίων. Qua de cauſa Marcus Antonius, (ſ) levi tamen prætextu arrepto, quod eſſent ambiguæ fidei, nec iis aut in Romanorum aut Parthorum partes captata occaſione, pro commodo ſuo tranſituris, bene fidendum eſſe, ad diripiendam urbem opulentiſſimam equitum turmas miſit: ſed hujus rapacem opum merciumque cupiditatem, iis ad ulteriores Euphratis ripas extra periculum rapinæ abductis, Palmyreni feliciſſime evaſere.

Idem ſuccedentibus ſeculis viguit commercium Palmyræ, in quam, tanquam apothecam, mercatores peregrini merces ex India & Perſide petitas intulerunt, inde alio vehendas. Ita enim de ſuis temporibus videtur intelligendus (t) Plinius. *Huc* (i. e. in Petra, civitate Nabatæorum) *convenit utrumque bivium, eorum, qui Syriæ Palmyram petiere, & eorum, qui ab Gaza venerunt.*

Στρατηγοὶ & Στρατηγοῦντες & hic & alibi, & in nummis

D 5

(r) De bellis civilibus lib. v.

(ſ) Ῥωμαίων καὶ Παρθυαίων ὄντες ἔφοροι, εἰς ἑκατέρας ἀποδεξίως εἶχον. ibid.

(t) Nat. Hiſt. lib. VI. cap. 28.

mis poſt Antoninorum tempora frequentiſſime, iidem ac Prætores, ſummive urbis & coloniarum magiſtratus, ſive Præſides, utpote militiæ Rectores. Vide Harduinum de hoc titulo pro more erudite diſſerentem in præclaro de nummis antiquis populorum & urbium Syntagmate pag. 21, 22.

De munere & dignitate Sympoſiarchi ſive ſacrorum conviviorum arbitri vide quæ ex Polluce, Plutarcho, & Athenæo operoſe collegit Stuckius in Antiquitatum Convivialium libro II. cap. 7. & quæ habet de epulis ſacrificialibus lib. I. cap. 33. ubi & multa occurrunt de pulvinaribus & lectiſterniis Deorum.

Ad undecimum.

ZHNOBION. Vide ad Inſcript. VIII.

ZABΔIΛAN. זבד אלה Ebraice: Arabice vero زبد الله, *zabdalla, donum Dei.*

ΔICMAΛXOY. دايص ملك, *dais malki, aſſecla ſive miniſter Regis, qui juſſa ejus obit.*

NACCOYMOY. An ab Ebraico נזם, *nezem, monile,* an ob indolis bonitatem morumque ſuavitatem, a نسم, *naſama, leniter & grato modo ſpiravit ventus, aura, odor?*

Militares copias duxit Julius Aurelius Zenobius, quo tempore Alexander Severus, qui, ortu quidem Syrus, utpote in urbe Arcena natus, Elagabali imperatoris conſobrinus, quaſi Syrum dici puduiſſet, ut ait Lampridius in ejus vita, tamen *videri originem de Romanorum gente trahere volebat*, expeditionem in Perſidem contra Artaxerxem, regem potentiſſimum, quem

quem postea debellavit, animose susceperit: tum juvenis, ut ex acclamatione Senatus post actum triumphum, cum primum apud Patres conscriptos, Romam reversus, verba habuerit, apud eundem Biographum patet: *vere Parthicus, vere Persicus. Trophæa tua & nos videmus, victorias & nos videmus. Juveni Imperatori, Patri patriæ, Pontifici maximo* -- Bellum vero hoc Persicum anno octavo hujus Imperatoris, h. e. A. Ch. CC. XXIX. inchoatum ostendit accuratissimus horum temporum supputator, Antonius Pagius in Critica ad Annales Baronii: quam optimo cum fructu tum voluptate consulat curiosus Lector. Neque enim harum Annotationum ratio patitur, ut in minutiis Chronologicis examinandis immorer.

Rutilius Crispinus, (cui se in assiduum comitem dederat Zenobius noster, illius lateri continenter adsistens, & vexillationibus sive copiis auxiliaribus, præsertim suorum civium, hoc in bello Romanorum partes sequentium, quæ præsto erant, vel commeatum suppeditando, vel per compendiosiores facilioresque vias ducendo, ὑπηρετήσας) erat tunc temporis totius exercitus sub Alexandro Præfectus. Illum vero confundi non debere cum Crispino, qui una cum Juliano, tertio anni Severi h. e. A. Ch. CC. XXIV. juxta (*u*) fastos ex codice Saviliano, & ex apographo Vossiano, Regum apud Theonem canoni subjuncto, ab eruditissimo Viro D. Dodwello editos, fastosque alios, longe accuratiores & antiquiores, e codice MS. bibliothecæ Cæsareæ depromptos, & a V. Cl. Novisio illustratos, consulatum iniit, hinc manifestum fiet, quod diverso prænomine insigniatur. Crispinus enim Con-

(*u*) In appendice ad dissertationes Cyprianicas. pag. 100. 116.

Consul non Rutilius, sed Clodius erat appellatus: ut videre est, tum apud (*x*) Pagium in Cæsareorum consulatuum ab Augusto ad Marcum Aurelium rationario, quod summa cum accuratione ac diligentia congessit, tum apud celeberrimum Chronologum H. Novisium in epistola Consulari.

ΚΑΙ ΟΙΚΕΙΩΝ ΑΦΕΙΔΗϹΑΝΤΑ. In MS. ΚΑΙ ΟΥΚΟΝΙϹΩΝ ΑΦΕΙΔΗϹΑΝΤΑ. Locus sane fœde corruptus. De vera lectione non convenit. Alii emendant, οὐκ οἰκείων – Sed particula negativa vix cum significatione τοῦ ἀφειδήσαντα convenire potest. Potius ergo simpliciter οἰκείων legendum erat. Quid autem obstat, quo minus legam ΟΥΚΑΝΙϹΩΝ, vel ΑΝΙϹΩϹ, hoc sensu, *cum æquabilitate:* h. e. *absque partialitate & affectu privato, non parcentem suis opibus, sed eas largientem militibus promiscue & indifferenter.* Sed in hac re plane hæreo. Fortasse legi oportuit ΕΥΚΟϹΜΩϹ, vel ΟΙΚΟΘΕΝ, ut in præcedente Inscriptione, οἴκοθεν ἀναλώσαντα. Ita in sylva dumetis obsita devii erramus, callem sine duce frustra quærentes.

ΜΑΡΤΥΡΗΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΘΕΟΥ ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ. Vide quæ supra annotavimus: quibus pauca hæc addere visum est. Si pro Deo locali tutelarique Palmyrenorum habendus sit Jaribolus, Zenobium laudis & approbationis, ob præclara ejus tum erga Romanos tum erga Patriam merita, testimonium, vel voce ex templi adytis, ubi colebatur, edita, vel qualicunque indicio ab eodem numine adeptum fuisse non male suspicabimur. An vero Palmyra, urbesve & regiones vicinæ hujus ficti numinis oraculo inclaruerint, hactenus non liquet. Sane ejusmodi responsis olim superstitiosis cultoribus misere delusum erat, dæmonum, permittente Deo

(*x*) Dissert. Hypot. cap. xi.

Deo Opt. Max. versutia, & technis fraudibusque gentilium sacerdotum, inde sibi lucrum, honorem, & reverentiam veteratorie captantium: quales erant Hierophantæ illorumque ministri, Κήρυκες & Θεολόγοι, qui, ut præclare observat (y) Reinesius ad marmor Arundellianum num. IV. Deorum responsa sciscitantibus exhibuerunt.

ΙΟΥΛΙΟC. Supple, Philippus. Observarunt nostri, nomen illud, quod sequebatur, in Inscriptione tum Græca tum Syriaca, quæ inde prioris, (quod de cæteris quoque pariter dicendum est) quantum linguæ genius patitur, rigida videtur esse versio, ex industria plane erasum fuisse: forte ex odio contra illum concepto propter cædem Gordiani in expeditione Parthica factam, ad delendam istius scelesti hominis memoriam. Annus æræ Seleucidarum IↃLIV. quo hoc monumentum erigebatur, respondet anno æræ Christianæ partim CCXLII. partim CCXLIII. quo, Ariano & Papo Consulibus, mortuo Misitheo, (cujus filiam duxerat, idem Gordianus, istius nominis tertius) in ejus locum dicit Julius Capitolinus Philippum Arabem factum fuisse præfectum Prætorio: quod confirmat marmor hoc Palmyrenum. Pusillam vero istam mutilationem mox post ipsius obitum marmori illatam fuisse verisimile videtur, pro more nimirum, quo plebs efferata in tyrannorum, quorum memoria, præsertim ob paricidium, execranda, statuas, simulachra, & insignia, deletisque quoque ex foro, portis, ædificiis, monumentisque publicis illorum nominibus, grassari solet.

Ad duodecimum.

ΤΑΦΕΩΝΟC. Vox plane nova, nec apud Lexicographos

(y) Syntagm. antiquar. Inscript. pag. 289.

phos reperienda; quæ tamen ex Grammatica analogia admitti potest. Ταφεὼν igitur nihil aliud est, quam locus sepulchris plenus, & pari modo formatur, ac κοίτὼν, δενδρὼν, ἀμπελιὼν, & ejusmodi plura.

Jus vero peculiare sibi & familiæ ad honorem sepulturæ in istis conditoriis, cæteris tanquam ab alieno solo exclusis, hoc monumento suis pecuniis erecto asseruit Septimius Odænathus.

Inter admiranda Palmyræ merito recenseri debet Mausoleorum, ut ea hic in tui, curiose Lector, qui linguæ Anglicanæ plane inassuetus es, gratiam ex nostratium Itinerario compendiaria quadam descriptione repræsentem, series duplex, ad mille passus exporrecta: Mausoleorum, inquam, sic enim nuncupanda fateberis, sibi invicem in adversis viæ interpositæ lateribus respondentium. Ædiculas dixeris, sive ut nostri appellant, turriculas, in quadrum extensas, inque quatuor vel quinque cameras partitas, quæ pulcherrimum intuentibus spectaculum præbent: omnes figuræ quidem pares, sed magnificentia & ornatu longe dispares, pro varia nimirum virorum, quorum corpora subtus recondita jacent, aut dignitate aut opulentia. Ex his quædam puro marmore integræ constabant, ut ex ruderibus liquet: quæ vero quoad exteriores partes e saxo vulgari dedolato construuntur, parietes intergerinos, pariter ac pavimentum, marmore obtectos intus habent. Statuas aut integras aut umbilico tenus protensas, quas Græci προτομὰς appellant, olim prominuisse, tum ex cavitatibus, tum ex iisdem mutilis humi prope jacentibus, erat exploratissimum. Ubivis quoque cælaturæ artifici manu elaboratæ prostabant, & imaginum picturæ, omni debita proportione servata, ad vivum delineatæ. Ita videntur Primores Magnatesque Palmyreni in hisce con-

conditoriis exſtruendis contendiſſe, ut alter alteri ſumptibus & magnificentia anteirent, quaſi extra belli, terræmotus, aut temporis caſum fuiſſent poſita, & in omne ævum *εἰς τὸ παντελὲς αἰώνιον τιμῆν*, ſive *in honorem* tum ſui tum familiæ *abſolute & omnino ſempiternum*, ut hic ſibi blanditus eſt Odænathus, manſura. Ex ædiculis unam penitiſſime explorare placuit: a cujus oſtio, quod Auſtro objacet, recta excurrit porticus ad extremitatem uſque tecti. Strato aliquantulum effracto ac inde abrepto, inferiorem cryptam inſpicere & contemplari licuit; æquali prorſus modo partitam, intervallis alterutrinque pariter continentibus ſex loculos, parietibus medioxumæ craſſitudinis disjunctos, quorum ſinguli in ima parte recipiendo corpori humano vel maximæ molis ſufficiunt: in tota vero cavitate ſex aut ſeptem cadaverum ſimul congeſtorum, ſibique invicem, prout moris apud ipſos antique fuiſſe videtur, cumulatorum capaces. In tribus autem contignationibus ab oſtio ſurgentibus, cameræ eodem prorſus modo partitæ, unius ejuſdemque figuræ erant: niſi quod a ſecundo ſtrato loculi unius ſpatium gradibus, quibus ad ſuperiora fit aſcenſus, aſſignatur. At cum verſus faſtigium ædes quaſi in anguſtum ſint contractiores, non eadem loculorum ratio ſervari potuit: duabus quippe ſupernis contignationibus non æqualem partitionum numerum admittentibus: in quibus ſi quædam corpora reponerentur, id honoris Fundatori datum fuiſſe conjectando volunt noſtri, ut nimirum cæteris altiori loco, dignitatis & prærogativæ gratia, ſuperponeretur.

In qua vero hujus auguſti & elegantiſſimi ambulacri parte olim collocatum fuerit Odænathi conditorium, proculdubio illuſtre, magnificum, & digni-

tati

tati Senatoriæ, qua tunc inclaruit, congruum, animo concipere vix licet: nam lapis iſte, qui olim portæ ϖφετῶνος imminebat, hanc epigraphen continens, inde ad alienum locum transfertur, utpote in oſtiolo, quo in aream intra amplum iſtum ambitum, quem olim occupaverat templum Beli, itur, hodie ſuperimpoſitus.

ΟΔΑΙΝΑΘΟΝ. Odænathus a ſuavitate & candore morum nuncupatus: خدنة, *chodanat*, *qui hominibus eſt amicus.* Nomen, ut videtur, apud Syros commune. Erat quidam ejuſdem nominis, diſcipulus Plutarchi, quem ἀπὸ Συρίας fuiſſe exertim dicit Suidas. Zoſimo Ὀδάναθος, Zonaræ, & Georgio Syncello Ὠδέναθος, Agathiæ Scholaſtico Ὀδέναθος, *(z)* Petro, Patricio & Magiſtro, patria Theſſalonicenſi, qui floruit ſub Juſtiniano, Ὀδέναθος, pro quo male ibi excuditur ὁ Δέναθος, quaſi ὁ eſſet articulus, ſcriptoribus Latinis promiſcue Odenathus & Odenatus: uti ſculptum quoque reperi in nummo antiquo apud nobiliſſimum Virum, D. Joannem Cottonum Baronettum, ΟΔΕΝΑΤΟΥ. Joanni Malelæ Antiocheno, Scriptori futiliſſimo, diminutis abſciſſiſque duabus prioribus literis, Ἔναθος

Maxime errare mihi videntur, qui *Enatum* cum *Ignatio*, quod erat Imperatoris Gallieni cognomentum, male intellecto, & ad partes fruſtra advocato *(a)* Patino, confundentes, nomen illud ab *Odenato* derivari volunt. Non ita dignitatem ſuam proſtituere ſoliti erant Imperatores Romani, ac ſi adſcititium titulum ab extraneo, utut bellatore ſtrenuo, & de illis

(z) In excerptis delegationibus ex hiſtoria illius, inter Scriptores hiſtoriæ Byzantinæ. tom. 1. pag. 29.

(a) Imperatorum Romanorum numiſm. pag. 414.

illis bene merente, ſuis gentilitiis nominibus, quaſi novus familiæ ſplendor inde accreviſſet, abripere vellent. Certiſſimum eſt, Gallienum appellari *Ignatium*, tum ex nummo a Pruſæ ad Hypium fluvium ſitæ civibus in illius honorem percuſſo, cujus ectypum cum inſcriptione exhibet Patinus: ΠΟΤ. ΛΙΚ. ΙΓΝΑ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC. tum ex lapide apud Fulvium Urſinum, & ex altero Patavii exſtante, in quo Gallieni nomen omittitur, quos erudite pro more explicat (*b*) Reineſius. *Egnatius* interdum ſcribitur, & communius quidem, quod plane idem eſt. Nomen autem Egnatii ante multa ſecula inclaruit. Marci Egnatii, qui erat Ædilis plebis, & poſtea Prætor, meminere Suetonius in Octaviano cap. XIX. & Dio lib. LIII. Plures ejuſdem cognominis memorantur a Cicerone, Seneca, Tacito, aliiſque. Nomen certe Latinæ originis, quod cum Romanis legionibus, ut veriſimile videtur, longe ante Trajani tempora in Orientem tranſibat, & inde quoque a Syris arreptum. Hinc nomen ſuum adeptus eſt ſanctiſſimus Martyr, Ignatius epiſcopus Antiochenus.

Quod vero ad τὸ ΕΝΑΤΟΥ in poſtica alîus apud eundem Patinum nummi parte expreſſum ſpectat, illi per omnia ſimilem geminumque, optime conſervatum, adhucque priſtini nitoris retinentiſſimum, inter alios Gallieni, mihi communicavit Vir illuſtriſſimus, & omni elogio, quod præclariſſimæ mentis excelſæ dotes, antiqua & inconcuſſa fides, politioris literaturæ amor, eximiaque erga literarum ſtudioſos benignitas merentur, cumulandus, Henricus Comes Petriburgenſis:

ΑΥΤ. Κ. Π. ΛΙΚ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC. CΕΒ.

(*b*) pag. 317.

in aversa vero parte aquila, corollam in ore gerens, cum ramusculo super alam sinistram, ΕΝΑΤΟΥ L. Cum vero nullus character, quo numerus signari solet, τῷ L. i. e. λυκάβαντος respondeat, illud ΕΝΑΤΟΥ esse numerale adjectivum, & annum nonum, quo cudebatur iste nummus, denotare satis constat, proindeque nec quicquam cum Ignatio, multo minus cum Odenato commune habere pro certo statuendum est. Accedit, quod si proprium fuisset nomen, ab altera parte Gallieni nomini, ut in lapide & altero nummo fit, & casu quidem recto, illud præponi debuisset.

Generis nobilitatem patris & avi nomina, hic, uti & in aliis Inscriptionibus, pro more apud Palmyrenos Magnates, tum amoris erga defunctos tum honoris gratia, usitatissimo, passim videre est, posita ostendunt. Potuit fortasse multo longiorem antiquioremque Progenitorum seriem recensuisse: quam hac de causa dicit Zosimus ἐκ προγόνων τῆς παρὰ τῶν βασιλέων ἀξιωθέντα τιμῆς. Non tam majorum meritis, quam sapientia & virtute propria ad præcipuas dignitates & præfecturas postea evectus, a Pollione *Palmyrenorum Princeps*, alibi quoque *Rex* nuncupatur. Quo tempore hoc monumentum posuit, erat tantum ϹΥΝΚΛΗΤΙΚΟϹ, inter Viros Consulares, quales erant multi, paris dignitatis, qui rempublicam istam regebant, recensitus: qua de causa a Sexto Rufo, quem S. Hieronymus in sua versione Chronici Eusebii sequitur, tantum appellatur *Decurio*: i. e. Βουλευτὴς Palmyrenus. At sane Agathias maxime lib. IV. erravit, hac Inscriptione & melioris notæ Scriptoribus corrigendus, qui illum ἄνδρα ἀφανῆ τὰ πρῶτα καὶ ἄγνωτον vocat. Cum vero res Romanorum, quæ tunc temporis in Oriente pessum ibant

ibant, & erant deploratissimæ, Persis profligatis, restituisset, Augustus a Gallieno, ignavo quidem, & ventri dedito, *inque omnem lasciviam dissoluto*, renunciatus est, *participato cum ipso Orientis imperio.* Quæ vero de Odænathi fortitudine, prudentia, præliis, victoriis, summa per universum fere Orientem, qua pollebat, rerum administratione, deque illa miseranda cæde a Mæonio consobrino perpetrata, item de fortissima ac speciosissima fœmina, Zenobia conjuge, filiisque, apud Pollionem, Vopiscum, Zosimum, aliosque Scriptores fuse, singillatim, & distincte juxta temporis seriem habentur; cum ea omnia cuivis hisce literis vel leviter tincto satis obvia sint, ut hic ad nauseam Lectoris repetantur, nec decet nec convenit.

ΑΙΡΑΝΟΥ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ. Ita in MS nullo articulo interveniente. Hæc enim duo nomina ad patrem Odænathi pertinere mihi quidem videntur: eo quod quemlibet superiorem gradum in recta stemmatis genealogici linea, interposito articulo præpositivo ΤΟΥ, accurate distingui cæteræ Inscriptiones doceant.

ΤΟΥ ΝΑCΩΡΟΥ. Νάζωρος a نصر, *nasara*, *juvit*; *defendit:* inde ناصر, *nasir*, *adjutor*, *defensor.* Nomen apud Arabes satis commune: & نصور, *nosur*, & نصر, *nosar*, ejusdem significatus. Sæpissime ingreditur compositionem propriorum nominum, quibus adjungi solet tam in fine quam in principio: ut *Nabonasarus*, rex Babyloniorum; *Nabuchodonosorus*, qui Hierosolyma expugnavit; *Nasireddin*, *adjutor justitiæ*, *Abunasir*, *pater adjutor*, *Nasiroddaula*, *adjutor victoriæ*, *Almalech alnasir*, *rex adju-*

tor, & plura ejusmodi, quæ, tanquam elogia aliis distinctivis nominibus præposita, in Abulpharagio, Elmakino, cæterisque historiæ Saracenicæ Scriptoribus ubivis occurrunt.

ΕΙϹ ΤΟ ΠΑΝΤΕΛΕϹ ΑΙΩΝΙΟΝ ΤΙΜΗΝ. In Inscriptione prima ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΑΙΩΝΙΟΝ ΓΕΡΑϹ. Ita ex sepulchralium monumentorum & statuarum magnificentia æternitatem famæ sibi sposponderunt. Antiochiæ in luco Daphnes statuæ inscriptum, ΑΡΤΑΒΑΝΩΙ Η ΜΝΗΜΗ ΑΙΩΝΙΑ: apud Reinesium pag. 819. ut cætera similia, quæ apud eundem & Gruterum reperienda sunt non exscribam. Hinc Christiani posterioribus seculis formulam suam, *Æternæ memoriæ*, mutuati sunt.

Dolendum est omnino characteres Syriacos, (qui hic, uti & in omnibus fere marmoribus Palmyrenis, quæ lustrantium oculis sese ubivis objecere, subtus insculpuntur) non esse accuratius descriptos, quorum subsidio tum veterum Syrorum scriptura, quæ per tot secula latuit in lucem & usum revocari, tum Græcæ Inscriptiones melius intelligi possent. Nam verisimile videtur, unam eandemque rem utraque lingua significari, ut tum concives tum adventores e Græcia & Asia minori, quisque nimirum in sua lingua, propriis characteribus, quibus assueverint, signata, de laudibus defunctorum sine ope interpretis facilius & quasi primo intuitu informarentur.

Ad tertium decimum.

ΖΕΒΕΙΔΑΝ. *Zebeides* commune Syrorum & Judæorum nomen, idemque cum *Zebedæo*, passim in sacris Evangeliis memorato. Contracte Zabdas: ita nuncupatus præfectus exercitus, quem ad subigendam Ægyptum misit Zenobia: Ζάβδας ὁ Ζηνοβίας στρατηγὸς

Zo-

Zosimo; male Pollioni Sabas, & Vopisco Zabas. Zabdas Hierosolymorum vicesimus septimus episcopus apud Eusebium in Chronicorum libro posteriore.

Imperfecta, quæ sequuntur, Syriaca sunt, & fortasse agnomina Zebeidæ.

Cuivis notissimum est, Vologesiadem esse urbem ad Euphratem infra Babylonem sitam, quam tempore Neronis condidit Vologesus, rex Parthorum. Stephanus περὶ πόλεων: Βολογεσίας, πόλις πρὸς Εὐφράτην, ἐκ Βολογήσου βασιλέως ὠκισμένη. Urbs hæc Ammiano Marcellino lib. XXIII. Vologessia, (c) Plinio rectissime, Volegesocerta i. e. Vologesi civitas. Ita enim *Kerta* significat Syriace. Inter hanc urbem & Palmyram renovatum erat commercium, quod nuperum sub Gordiano bellum interruperat: (ἐνπόροιαν certe in editis exemplaribus male ponitur pro ἐμπορείαν) operam utilissimam hac ex parte impendente Julio Aurelio Zebeida, cujus beneficii gratam memoriam recolentes, socii itineris, monumentum hoc honoris gratia illi dedicarunt.

Ad quartum decimum.

CEΠTIMION AIPANHN. Hoc basi columnæ inscriptum. Septimius Æranes, vir senatoriæ dignitatis, filius Odænathi, dum adhuc privatus erat pater, licet splendidis natalibus, ut ex superioribus liquet, ortus, nec adhucdum purpura indutus, quando nimirum monumentum hoc in honorem Æranis erigeretur: aliter non nudo nomine appellandus. De hoc Ærane penitus silent historiæ.

Cætera quæ sequuntur, in scapo ejusdem columnæ exstant.

(c) Nat. Hist. lib. VI. cap. 26. *Nuper Vologesus rex aliud oppidum Volegesocertam in vicino condidit.*

ΕΞΑ... ΝΤΩΝ ΑΥΡΗΛΙ... Ρ. ΗΛΙΟΔΩΡ. CΤΡΑΤΙΩΤΗC ΛΕ.... ΚΗC ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ. Ita in exemplari manuſcripto. Aurelius Heliodorus miles ordinarius legionis CΚΥΘΙΚΗC *Scythicæ:* (ſic enim lacuna impleri poteſt) Scythica enim quarta legio caſtra ſtativa in Syria habuit; uti teſtatur Dio lib. LV. * cui Severum poſtea Imperatorem olim præſuiſſe dicit Spartianus: vel ΠΑΡΘΙΚΗC *Parthicæ*: Parthicas enim primam & tertiam eundem Severum quoque in Meſopotamia, vicina Syriæ, & a qua interfluo Euphrate dirimitur, inſtituiſſe aſſerit idem nobiliſſimus Hiſtoricus: quibus poſtea † quarta addebatur. Facilis inde ad Syriam, prout res tulerint, tranſitus: facilis etiam caſtrorum mutatio. Cum vero conſtet ** ex Notitia dignitatum imperii Romani, non ſolum Equites Scutarios, alioſque Illyricianos in Palæſtina, Arabia, Syria, Euphratenſi, Oſrhoena, & Meſopotamia collocatos fuiſſe, ſed etiam peculiariter *** *præfecturas legionis primæ Illyricorum* Palmyræ manſiſſe, libentius admitterem ΙΛΛΥΡΙΚΗC legi oportere, ni obſtaret, quod in ſpeciali legionum, quas ſuo tempore reſtare teſtatur, recenſione, *Illyricæ* ſive Illyricianæ non meminit Dio. Floruit ille circa A. C. CC. XXVIII. Hæc ergo legio inter Dionis & Notitiæ illius Collectoris, quem certum eſt longe poſt Conſtantinum Magnum vixiſſe, tempora videtur in Syriam introducta: an vero tam paucis, viginti circiter aut triginta, poſt Dionem annis, (monumentum enim hoc tempore non multo inferius eſt, utpote A. C. CC. LI. erectum) id plane eſt incertiſſimum & merito dubitari po-

* V. quoque Notitiam dignitatum Romani imperii ſect. XXIV.
† V. Sect. XXV.
** Sect. XXII. XXIII. XXIV. XXV. XXVI.
*** Sect. XXIII. Sub diſpoſitione Ducis Phœnices.

poteſt. Ad hæc accedit, quod in iſta ingenti marmorum hodie exſtantium, quæ legionum cæterarum nomina oſtentant, mole legio *Illyrica* cognomento aut titulo, quantum ſcio, (neque enim hoc præſidenter ſtatuere auſim) prænotata non occurrat.

Beneficiorum memor & gratitudinis ſenſu tactus, noſter miles Patronum ſuum, ΤΟΝ ΠΑΤΡΩΝΑ, (ita enim legendum eſt) hoc honorario monumento, quod ΕΞ ΑΡΚΟΥΝΤΩΝ, (modo cum venia vacuum ſpatium hoc modo implendum ſit; τὰ autem ἀρκοῦντα *quæ ſufficiunt*) hoc eſt, ex ſuis moderatis opibus, quas labore, continentia, & frugalitate, ſatis pro mediocri ipſius fortuna, collegerat, colit & veneratur.

Male, ut puto, confunditur miles noſter cum Lucio Aurelio Heliodoro Palmyreno, cujus mentio in epigraphe tabulæ marmoreæ apud Romam in hortis quondam Carpenſibus, quam edidit Joſephus Scaliger in libro v. de emendatione temporum, Gruterus in magno & immortali ſuo opere Inſcript. LXXXVI. 8. & non ita pridem Sponius tum in curioſis Inquiſitionibus Gallice ſcriptis, tum in Miſcellaneis eruditæ antiquitatis cum elegantibus figuris reliquoque ornatu: non ſolum quod diverſo prænomine inſigniantur, nec illud, quo conveniunt, eodem ordine collocetur, hic nimirum Lucius Aurelius dictus, ille Aurelius .... P. h. e. vel ΕΡ. ΟΥΑΛΗΡ. ΤΙΒΕΡ. ΚΟΡ. ΜΑΡ. *Herennius*, *Valerius*, *Tiberius*, *Cornelius*, *Marcus*, aut ejuſmodi: ſed quod ille etiam miles gregarius eſſe videatur, CΤΡΑΤΙΩΤΗC, gente Romanus, ſtipendio ordinario in legione ſive Scythica ſive Parthica merens, nullaque ornatus dignitate: hic vero civis Palmyrenus, nobili proſapiâ, ut videtur ex patris Antiochi nomine adjecto, prognatus, nec militari fungens mu-

nere, cujus mentio fit in sequente Inscriptione, assumpto Hadriani nomine (* neque enim hæc lectio mihi videtur solicitanda, licet Tristanus, & ut ipse ait, Henricus Valesius reponere velint ΑΔΡΙΑΝΕΥC) qui de ipsius urbe natali meritus est, & cui non modicam magnificentiæ partem debuit, utpote quem novum quasi Fundatorem, Κτίστην, agnoverunt colueruntque cives, inde, ut testatur † Stephanus Byzantinus, Ἀδριανοπολῖται nuncupati: & præterea quod monumentum istud Romanum tam affabre & belle politum, patriorum numinum, quibus argenteam statuam (σίγνον σὺν παντὶ κόσμῳ) omni debito apparatu decoratam dedicavit, imaginibus, interposita pino, in intercolumnio sculptis, ab homine privatæ sortis, quales erant milites legionarii, vix aut ne vix quidem exstrui possit. Nec mihi quidem videtur verisimile, militem nostrum illum aliqua cognatione attigisse, multo minus filium fuisse: licet anni æræ Seleucidarum in utrisque monumentis signati ambos simul florere potuisse facile admittant. Quippe Heliodori nomen apud Romanos istorum temporum satis commune erat, & a multis militibus aut proletariis longe diversi generis, ex clientela præpotentis cujuspiam viri, familiæ principis, ita nominati, aut alias ob causas assumptum.

Ad quintum decimum.

ΛΟΥΚΙΟΥ ΑΥΡΗΛΙΟΥ ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ. Vide quæ ad antecedentem Inscriptionem annotavimus.

Ad

* Eruditissimus Novisius contendit Ἀδριανὸς esse nomen adjectivum, idemque esse ac civem Hadrianæ i. e. Palmyræ: licet concedat illud nomen Ἀδριανεὺς rectius efformari oportuisse. De Epochis Syro-Macedonum dissert. II. cap. III. sect. 2.

† Stephanus in Πάλμυρα. Οἱ δὲ αὐτοὶ Ἀδριανοπολῖται μετωνομάσθησαν, ἐπικτισθείσης τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ad ſextum decimum.

ΠΟΥΠΛΙΟΝ. In MS. . . ΥΠΙΛΙΟΝ. Opilius, vel potius Rupilius Vorodes, ſi non frater Septimii Vorodis, de quo proxime, ſaltem ejuſdem ſtirpis & familiæ cognatus, & illi σύγχρονος. Quis Syrus iſte *Belacaboſarſa*, qui amicum ſuum hoc monumento honorat, deletis Palmyrenorum tabulariis & hiſtoriis, penitus ignoratur & latet. Nomina Deorum honoris cauſa Regum, Principum, Magnatumque nominibus præfigi ſolere notius eſt, quam ut probatione egeat. A Belo igitur celebratiſſimo Phœnicum derivatur, cum additamentis ex eadem lingua petendis: قادوس عرشر, *kabos arsha*, quaſi *pulcher ſolio*, *vel pulcher gloria*, *vel pulcher præfectus & rector populi.*

Ad nonum decimum.

ΣΕΠΤΙΜΙΟΝ ΟΥΟΡΩΔΗΝ. Ex quo Oriens victricibus Romanorum armis ceſſerat, Syros ſuis nominibus propriis, quibus inter concives & contribules dignoſcerentur, ſive ad gratiam victorum aucupandam, ſive ex affectatione & amore novitatis, illorum quoque prænomina præfigere ſolitos fuiſſe hæ Inſcriptiones ſatis clare demonſtrant. *Septimii* vero prænomen magni apud ipſos præcipuæque authoritatis Viri impendio & quaſi certatim arripuere, quales hic Vorodes, ipſe Odænathus, illius uxor Zenobia, filiuſque Airanes, & illorum exemplo omni proculdubio non infimi gradus quamplurimi alii: nimirum ob honorem & memoriam fortiſſimi Imperatoris, Septimii Severi, qui Syriam Armeniamque feliciſſime emenſus, Parthis, Arabibus, Oſrhoenis, Adiabenis, cæteriſque illarum regionum populis ſuperatis, perennia victoriarum & famæ mo-

numenta apud illos undiquaque reliquit: cujus nomen Palmyreni, benignitatis erga majores præſtitæ, & beneficiorum, quibus de patria meritus fuerat, ex grato animo fortaſſe conſcii, obſoleſcere noluerunt.

ΟΥΩΡΩΔΗΝ. *Orodes* nomen erat regis Parthorum, filii Phraatis, qui Craſſum profligavit. V. Dionis Caſſii hiſtoriæ Romanæ lib. xl. Vorodes autem a fulvo colore dictus, ab Arabico nimirum ورود, *voroad.* Non multum abludit Herodes, nomen apud Idumæos & Judæos ſatis notum: quo etiam Odænathi filius natu maximus ex priore conjuge nuncupabatur. Sed hoc mihi videtur eſſe diverſæ originis.

ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ CΕΒΑCΤΟΥ ΔΟΥΚΗΝΑΡΙΟΝ. Ἐπίτροπος tributorum nomine Principis exactor, & ipſius in colligendis publicis pecuniis Procurator, &, ut ſequioris ævi vocabulo utar, *Agens.* Ejuſmodi Procuratores, juxta ſapientiſſimi imperatoris Auguſti inſtitutum, in Provinciis Romanorum ditioni ſubjectis, una cum Præſidibus, quibus vitæ neciſque poteſtas concredebatur, miſſi erant. Ex his Provinciis, quædam peculiari Cæſarum juriſdictioni, quædam, inde *populi Romani Provinciæ* dictæ, Senatus curæ & regimini ſuberant: in his liberti, in illis vero viri equeſtris dignitatis pecunias fiſcales publicosque reditus exigebant: quod ex * Dione conſtat. Ex hoc ordine erant Coponius, Pontius Pilatus, aliique Procuratores Judææ, & uterque avus Cn. Julii Agricolæ, quod tanquam rem certam longoque uſu ſtabilitam in ipſis ſoceri ſui vitæ initiis ſtatuere videtur Tacitus, ipſe quoque Eques, & Belgicæ Galliæ Procurator. Hi *Procuratores Cæſarum* ſive *Auguſtales* peculiariter appellati. Licet vero Procuratorum munus ad pecuniarum rationes, cæteraque, quæ

* Lib. LIII.

quæ ad ærarium ſpectabant, ex vi primæ inſtitutionis pleraque ex parte reſtringeretur, tamen abſentibus Præſidibus, & quandoque alias, literarum imperatoriarum auctoramento muniti, in cæteris rebus adminiſtrandis ſummam exercuere poteſtatem, utpote loco & vice Præſidum conſtituti, illorumque partibus fungentes. Quod de Coponio ex Joſepho, deque Pontio Pilato ex ſacris Evangeliis certiſſime conſtat. Interdum unus idemqum erat & *Præſes & Procurator:* ut poſt Gutherium oſtendit Vir maximus, & a me nunquam ſine præfatione honoris & reverentiæ nominandus, D. Joannes Pearſonus, nuper Epiſcopus Ceſtrienſis. Poſtea Procuratores nuncupati erant *Ducenarii*, iſthoc titulo, licet inferioris curiæ & cenſus judicibus ab Auguſto Cæſare conſtitutis, qui in cauſis plebis infimæ diſceptandis de levioribus ſummis cognoſcerent, olim competiiſſet *, ſuccedentibus ſeculis ad denotandam hanc eminentem dignitatem translato, quem a ſtipendio ducentorum ſeſtertiorum, quod ex ærario percipere ſolebant, Procuratoribus inditum fuiſſe expreſſe ſtatuit † Dio: cui ſi originem vocis inde ab ipſo pecuniarum numero petendam eſſe concedamus, certo tamen liquet, vel illo fatente, ſtipendium illud pro dignitate Procuratorum aut Provinciarum, quarum reditus colligebant, ſæpenumero variari. Sane munus erat magnæ auctoritatis, nec minus ſplendidum ac illuſtre. Non enim ſolebant Ducenarii palam prodire, niſi δορυφορούμενοι, ſive ſatellitum caterva muniti & ſtipati: qualem pompam, faſtuoſam quidem, & quæ viro ſacris eccleſiaſticis ex voto & profeſſione dedito neutiquam conveniebat, Paulo

* Sueton. in Octavio Cæſare Auguſto. Sect. XXXII.
† Lib. LIII.

Paulo Samosatensi, Antiochiæ episcopo, istam dignitatem a Zenobia religioni ritibusque Judæorum addicta, cujus auspiciis & patrocinio iniquissime superbiens, se suamque hæresin, Catholicis diu frustra oppugnantibus, tueri ausus est, consecuto, Antistites in ista urbe ad illius impium pestiferumque dogma, ne Orthodoxorum animis sensim irreperet, diro anathemate averruncandum congregati, merito exprobrarunt in epistola synodica apud * Eusebium, quasi sacra episcopalis dignitas præ hac nova seculari, quam ambitione & typho exagitatus arripuerat, omnino sorduisset. Δουκηνάριος μᾶλλον ἢ ἐπίσκοπος θέλων καλεῖσθαι: ut cætera vanitatis & arrogantiæ, qua tumebat, indicia & argumenta non exscribam.

Sed de *Procuratoribus Ducenariis* Lectorem curiosum, delicatique oris & stomachi, ne illi crambe centies cocta ad nauseam usque obtrudatur, remitto ad Scaligerum in Manilium †, Casaubonum & Salmasium ad Capitolinum in Pertinace, Rigaltium ** ad S. Cypriani epistolam LXVII. Gutherium de officiis domus Augustæ passim, Du-Fresnium in utroque Glossario mediæ & infimæ Græcitatis & Latinitatis, & præcipue D. Pearsonum, qui hanc rem accuratissime tractavit in Adnotationibus ad articulum Symboli Apostolorum de crucifixione B. Salvatoris sub Pontio Pilato.

Septimium Vorodem summa Procuratoris, ut puto, Gallieni (neque enim a verosimile abludit, Romanos Imperatores reditus quosdam e regione Palmyrena percepisse) potestate tunc temporis instructum fuisse ostendit τοῦ κρατίστου elogium & blanda compellatio,

* Hist. Eccles. lib. VII. cap. 30.
† Edit. Lugduno-Batavæ 1600. pag. 166.
** Edit. Oxon. pag. 174.

latio, qua illum non ſolum amicum ſed patronum ſuum agnoſcit Julius Aurelius Ealmes, Eques Romanus, quem vix aliter pro dignitate equeſtri, quam adeptus eſt, ſeſe in clientelam illius recipere voluiſſe, jure merito ſuſpicabimur.

ΑΡΟΑΠΕΤΗΝ. Variatum eſt in hoc vocabulo hactenus plane incognito exſcribendo, literis aut fractis aut exeſis aut præ vetuſtate evaneſcentibus. Aliud enim exemplar in Actis Philoſophicis editum habet ΑΡ.. Α-ΠΗΤΗΝ; errore ſatis luculento & cuivis vel maxime obvio: veram autem lectionem reſtituere non adeo facile erit. Alii Αρταγήτην i. e. *Præfectum annonæ:* alii longe probabilius, Αρχαγέτην i. e. *Principem familiæ*, φύλαρχον, ſive ſenſu reſtricto Εθνάρχην. Sed neutra emendatio mihi placet. Vox prior plane nova eſt: & quod ad alteram lectionem ſpectat, non parum obeſt, quod hic non de ſplendore & prærogativa natalium, aut de genere & familia ipſius agi videtur: quæ enim connexio aut convenientia inter Procuratorem Augusti Ducenarium & φύλαρχον fingi poterit? Potius vox illa, qualis qualis fuerit, ad caſtrenſis & armatæ militiæ, quem obtinuit, munus, titulum, & honorem referenda eſt. Quidni ergo ΛΟΧΑΓΕΤΗΝ, *Præfectum cohortis militum præſidiariorum* legamus? Λ pro Α ſæpe hic & alibi exſcribi ſolere, aliaſque literas male aut invicem mutatas aut tranſpoſitas fuiſſe ex feſtinatione ſatis liquet. Si literarum ſpatiola illud paterentur, quo dignitati Procuratoriæ hæc militaris præfectura aliquatenus reſpondeat, legerem CΤΡΑΤΗΓΕΤΗΝ. Sed pudet ulterius hariolari.

CΑΑΜΗC. In MSS. exemplari ΕΑΑΜΗC. Utra lectio verior ſit, dubitari poteſt. Plane videtur eſſe nomen Syriacum. Suis autem nominibus indigenas Syros

Græ-

Græcas terminationes ad majorem gratiam & suavitatem pronuntiationis apud Romanos hospites & adventores addere solitos fuisse ex hisce Inscriptionibus abunde liquet. Videtur ergo Ealmes, si ista lectio retineatur, ab عالم, sive عليم, *alim*, derivari: quæ voces *virum sapientem rerumque peritum & scientem* denotant. Sed obstat, quod Ἱππεὺς Ρωμαίων appelletur; cum notum sit, imperii Romani rectores pro prudentia sua advenas & exteros, tam in Provinciis quam in municipiis, de populo Romano bene meritos, honoris & benevolentiæ, ne dicam blanditiarum & assentationis causa, in ordinem equestrem adsciscere consuevisse. Ad versus istos Juvenalis Satyra VII.

Faciant Equites Asiani,
Quanquam & Cappadoces faciant, Equitesque Bithyni:

annotavit vetus Scholiastes, *Equites Romani ex Græcis facti.*

Ad vicesimum.

Monumentum, quod præcedit, solus ille Julius Aurelius in honorem Septimii Vorodis erexit: hoc vero juncta aliorum opera & impensis. Non enim hæc omnia nomina ad unum eundemque hominem pertinuisse videntur. Puilsus, M.... O C. (an Melenæus, an Malchus, an Mannæus) Malocha, Nassumus, Syriaca nomina sunt, quorum explicatio a Syrorum Arabumque linguis petenda est. Vocabula appellativa ejusdem soni in utraque lingua occurrunt, quæ in propria nomina & cognomina gentilitia transiisse quispiam cum venia dixerit. Sed in re obscurissima conjecturas

jecturas

jecturas plane incertas inanesque proferre omnino pudet. Vereor autem, ne verba ista Ο ΚΡΑΤΙϹΤΟϹ perfunctorie describantur. Vix enim quispiam se τὸν κράτιϛον in monumento Patroni & Amici famæ dedicato præ modestia appellarem, licet titulus aliter dignitati suæ deberetur. Forte hic denotatur quoddam munus, quod Malocha iste sub Nassumo obibat.

Ad primum vicesimum.

Quispiam jure mirari potest, plura monumenta Latinis characteribus inscripta in ista ingenti ruderum, quæ apud Palmyram supersunt, mole hodie non exstare. Saltem hoc unicum curiosis Peregrinantium, dum huc illuc per plateas & vicos urbis vagarentur, oculis tantum sese subjiciebat, ultra extremitatem porticus, in ruderibus magnifici palatii, & puritatem marmoris exquisitioremque operis elegantiam & artem cæteris præferendi.

. . . . . . ES ORBIS. Lacuna ex aliis marmoribus, quæ ubivis fere gentium, quas virtus Romanorum penetraverat, adhuc reperiuntur supplenda: RESTITVTORES ORBIS, PACATORES ORBIS, RECTORES ORBIS, admodum frequenter: interdum CONSERVATORES ORBIS, licet rarius, & istiusmodi.

Descriptor observavit nomen Maximiani Herculii; quem ante paucos annos in consortium imperii assumpserat Diocletianus, fuisse ex industria abrasum. DIOCLETIANVS ET MAXIMIANVS INVICTISSIMI IMPERATORES: quod est frequens illorum elogium. Anno Christi CC. XCVII. juxta accuratissimos Pagii calculos, quo Galerius Maxi-

mianus

mianus * bellum contra Persas, expugnato in Armenia majori Narseo rege, & Mesopotamia recuperata, feliciter confecit, Maximiano Herculio Augusto V. & Galerio Maximiano Cæsare II. Coss. ut adnotavit Idatius in suis fastis Consularibus, vel anno saltem sequente, castra hæc a Diocletiano, qui tunc in Mesopotamia moratus est, provido consilio condita erant; tum ut Persarum in Syriam vicinasque Provincias Romanorum ditioni subditas, commodius illi repellerent, tum ut hisce propugnaculis muniti, ab omni subitaneo indigenarum impetu, cum pax inter limitaneos plerumque infida esse soleret, tutius agerent. Castra hæc ad Cercusium collocata fuisse extra dubium ponit Ammianus Marcellinus libro XXIII. qui sub Juliano in Persica expeditione militavit, & præsidium istud præsens exploravit, cujus descriptionem veritati, quam hausit oculis, congruam, nec tamen elegantiis vacuam, hic apponam: *Adscitis Saracenorum auxiliis, quæ animis obtulere promptissimis, tendens Imperator facili gradu Cercusium, principio mensis Aprilis ingressus est munimentum tutissimum & fabre politum, cujus mœnia Abora & Euphrates ambiunt flumina, velut spatium insulare fingentes. Quod Diocletianus exiguum antehac & suspectum, muris turribusque circumdedit celsis, cum in ipsis barbarorum confiniis interiores limites ordinaret, ne vagarentur per Syriam Persæ, ita ut paucis ante annis cum magnis Provinciarum contigerat damnis.* Castellum hoc, Κιρκήσιον, φρούριον ἔσχατον, in extremis Romani imperii in Oriente finibus positum, sive ex Ammiano sive ἐξ αὐτοψίας aut aliunde, pari prorsus modo describit Author

* V. Eutropium libro IX. & Sextum Rufum in Breviario.

Author gravissimus, * Procopius, qui addit, Justinianum Imperatorem illud, aut ignavia militum præsidiariorum neglectum, aut temporum injuria, fluviorumque, quorum ripis insidebat, alluvionibus labefactatum, novis propugnaculis firmavisse.

Post hosce certissimos testes aliorum Historicorum & Geographicorum authoritatem ad fidem faciendam adsciscere omnino supervacaneum foret, & otiosi hominis laudem in re levicula affectantis esse videretur.

. . . . *ntes Ossiano Hieroclete.* Proculdubio marmor istud epigraphen literis majusculis Lectoribus visendam exhibet, licet in exemplari, quod sequimur, in Angliam transmisso, minutioribus contra istorum temporum perpetuum usum describatur: & omnino male. Hoc modo videtur melius efformanda.

. . . . NTE SOSSIANO i. e. CVRANTE, vel PONENTE, vel ERIGENTE. Ossianus nomen hactenus incognitum, nec apud antiquos Scriptores, ut puto, reperiendum. Sossiani autem nomen a Sossio derivatum, Hierocleti V. P. i. e. Viro perfectissimo, (hoc enim titulo interdum gaudebant Præsides sive Præfecti Provinciarum) inditum erat, pro more apud Romanos nomina familiarum, in quas transirent, aut quas aliqua cognatione attingerent, cum parva variatione assumendi, ut ab Æmilio, Valerio, Aurelio, Æmilianus, Valerianus, Aurelianus, & sexcenta ejusmodi, aut ex nimia affectatione & studio placendi delicatulis Romanorum auribus. Ita Herodes, filius Odænathi, in nummis appellatur Herodianus, & Diocles Dalmata post susceptum im-

* De ædificiis Justiniani lib. 1. pag. 6. & de bello Persico lib. II. cap. 5. pag. 97.

Digitized by Google

perium voluit nuncupari Diocletianus. C. autem Sosſius (ita ſcribit Dio † media litera geminata) Syriæ & Ciliciæ a Marco Antonio præficiebatur, &, ut habent Faſti a Sigonio editi, Proconſul ex Judæa anno urbis conditæ DCC. XIX. nonas Septembris Romæ triumphavit. Ab hoc viro, ſi non genus, ſaltem nomen duxiſſe Diocletem, Provinciæ hujus partis Syriæ circa Palmyram Præfectum, non abs vero abludere videbitur.

Ad ſecundum viceſimum.

Condita erat hæc eccleſia ſub Sergii Epiſcopi temporibus, ipſius cognato Maronio tunc Chorepiſcopo.

† Lib. XLIX.

FINIS.

619.000

Digitized by Google

[illegible] by Google